

Начало > Търсене на практикуващи юристи > **Намерете вещо лице**

Намерете вещо лице

Информация относно намирането на вещо лице в страните от ЕС.

Вещо лице е лице, ангажирано от съда или от страните с цел да предостави експертни знания по определен въпрос в хода на съдебното производство. Вещите лица носят отговорност пред съда дори ако са били ангажирани от страните.

Обикновено националното законодателство определя задълженията и отговорностите на вещите лица. Повечето държави предвиждат изисквания (образование, обучение и/или сертифициране) за признаване като вещо лице в съдебно производство. Понастоящем между държавите членки не съществува споразумение относно изискванията за (съдебните) вещи лица и националните номенклатури значително се различават една от друга. Съществуват много видове вещи лица:

От вещите лица, привлечени като свидетели, ще бъде поискано да тълкуват фактите и/или да дадат становище въз основа на експертните си знания по технически въпроси или въз основа на своя опит, за да изяснят доводите на страните;

От техническото вещо лице ще бъде поискано да даде становище по технически или научни въпроси;

Правен експерт може да бъде консултиран относно приложимите правила, практики и права в правото на други държави;

Други вещи лица.

Националните информационни фишове за вещите лица и експертните предоставят информация за съществуващите национални списъци и регистри на вещите лица, изискванията, на които трябва да отговарят вещите лица, възнагражденията и отговорността на вещите лица, както и информацията относно провеждането на експертните.

Тези национални информационни фишове бяха съставени от Европейския институт за експертизи и експерти (EEEI) в рамките на проекта „Намиране на вещо лице“, финансиран по линия на програма „Правосъдие“ на Европейската комисия.

Последна актуализация: 17/11/2021

Тази страница се поддържа от Европейската комисия. Информацията на тази страница не отразява задължително официалната позиция на Европейската комисия. Комисията не поема никаква отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. За да се запознаете с правилата относно авторското право за страниците на ЕС, моля прочетете правната информация.

Намерете вещо лице - Белгия

I. Списъци и регистри на експерти

Оправомощени да заемат длъжността съдебен експерт и да приемат и изпълняват задачи като съдебни експерти или да заемат длъжността заклет писмен преводач, устен преводач или преводач-тълковник и да изпълняват възложените им по закон задачи за писмен или устен превод са само лицата, които с решение на министъра на правосъдието или оправомощено от министъра на правосъдието длъжностно лице и по препоръка на Комисията по акредитация са вписани в националния регистър на съдебните експерти и заклетите писмени преводачи, устни преводачи и преводач-тълковници.

Физическите лица се вписват в посочения регистър, ако те:

са граждани на държава — членка на Европейския съюз, или законно пребивават там;

не са осъждани с влязла в сила присъда, дори с условна присъда, за престъпление, водещо до глоба, работа или лишаване от свобода, с изключение на присъди за нарушения на правилата за движение по пътищата и присъди, които по мнение на министъра на правосъдието не представляват явна пречка за изготвянето на експертно становище в областта на експертната и специализацията, в която се регистрират като експерти, или за извършване на писмени или устни преводи от заклетите писмени преводачи, устни преводачи и преводач-тълковници на езици, за които са регистрирани като заклетите писмени преводачи, устни преводачи или преводач-тълковници. Това се прилага по аналогия за лица, които са осъдени в чужбина да изтърпят наказание от същия характер с решение, което има силата на пресъдено нещо;

са поне на 21 години, ако са заклетите писмени, устни преводачи или преводач-тълковници;

представят доказателства, че притежават необходимите професионални умения и правни познания;

заявяват в писмен вид, че са на разположение на съдебните органи;

предоставят доказателства за професионалната си компетентност и правни познания;

ангажират се да участват в продължаващо обучение в своята област на компетентност;

ангажират се да зачитат установения от Краля етичен кодекс, в който се предвижда спазването най-малко на принципите на независимост и непристрастност;

положили са клетва.

Регистърът и непрекъснатото му актуализиране се управляват от Федералната публична служба „Правосъдие“.

Вписването в националния регистър е валидно за срок от шест години, който всеки път може да бъде удължаван със същия срок. За момента вписванията са временни, докато бъде сформирана комисията по акредитация. Комисията по акредитация започна работата си в началото на юни 2019 г. До 30 ноември 2022 г. трябва да бъдат проверени всичките близо 4000 експерти/писмени преводачи/устни преводачи.

Въведен е преходен план, според който експертите, работещи в съдебните органи, са длъжни да се съобразят с разпоредбите на закона не по-късно от 6 години след датата на влизането му в сила на 10 април 2014 г. В резултат на това той беше отложен до 1 декември 2022 г.

На 24 декември 2020 г. влезе в сила нов закон от 20 декември 2020 г., с който на експертите се позволява да се регистрират във временна база данни. Тяхната временна регистрация е ограничена до 30 ноември 2022 г.

Понастоящем само съдиите имат достъп до регистъра. В бъдеще той следва да бъде достъпен за всички на уебсайта на Федералната публична служба „Правосъдие“.

За да бъде включен в регистъра, експертът трябва да докаже, че притежава необходимото свидетелство за квалификация и правни познания (член 555/8, 4 от Съдебния кодекс).

Това доказателство се предоставя:

По отношение на професионалната компетентност:

за съдебни експерти — като се представи диплома в областта на експертизата, в която кандидатът е подал молба за регистрация като съдебен експерт, и като се представи доказателство за съответния петгодишен опит през осемте години, предшестващи молбата за регистрация, или при липсата на диплома — като се представи доказателство за петнадесетгодишен съответен опит през двадесетте години, предшестващи молбата за регистрация;

за заклетни писмени, устни преводачи и преводач-тълковници — всяка получена диплома или доказателство за най-малко две години съответен опит, придобит през осемгодишния период, предшестващ молбата за регистрация, или всяко друго доказателство за владееене на език(ци), по отношение на който(които) са подали молба за регистрация. Професионалната компетентност на съдебните експерти и писмените, устните преводачи и преводач-тълковниците, чието местоживееене е в друга държава от ЕС, може да бъде доказана чрез регистрацията им в съответния регистър в собствената им държава, като те трябва да представят доказателство за това. Кралски указ, който трябва да бъде приет от Федералния парламент, ще определи задълженията за „продължаващо обучение и образование“.

По отношение на правните познания: удостоверение, издадено след приключване на курс на обучение, което отговаря на условията, определени в [Кралския указ от 30 март 2018 г.](#)

II. Възнаграждение на съдебните експерти

По граждански дела възнаграждението на съдебния експерт се определя от страните. Окончателното решение за това обаче е на съда и той може да намали възнаграждението на предложения съдебен експерт.

По наказателни дела възнаграждението на съдебните експерти се определя с Кралски указ.

Страните не могат да получат правна помощ за заплащане на възнаграждението на експерта.

III. Отговорност на съдебните експерти

Съдебните експерти носят отговорност съгласно общите правила (гражданско/договорно право). Отговорността на експертите не е ограничена по закон.

IV. Допълнителна информация относно производствa с участието на експерти

Основните законови разпоредби, приложими по отношение на съдебната експертиза в Белгия, са [членове 962—991 undecies от Съдебния кодекс на Белгия](#): (тестът е достъпен на нидерландски, френски и немски език).

В белгийската правна система не се прави разграничение между различните видове експерти, тя включва само понятието „съдебни експерти“.

Прави се разграничение само между съдебни експерти, от една страна, и писмени преводачи/устни преводачи, от друга страна.

Тази длъжност е защитена.

1. Назначаване на експерти

Съгласно Съдебния кодекс на Белгия съдебен експерт може да бъде назначен само от съдии и разследващи съдии и/или прокурор.

Въпреки това на страните по делото не е забранено да поискат мнението на своя експерт. Поради това този частен експерт се нарича „технически консултант“. Законът не урежда неговото участие.

Член 962 от Съдебния кодекс на Белгия гласи, че: „С цел да бъде разрешен отнесен пред тях спор или в случай на обективна и настояща заплаха от спор, съдията може да даде указания на експертите да направят констатации или да дадат становище от техническо естество. Съдията може да назначи експерти, по отношение на които страните са постигнали съгласие. Съдията може да се отклони от избора на страните само с мотивирано решение.“

а) Назначаване от съда

Няма разлика между назначаването на експерти за целите на производство пред граждански или наказателен съд. Членове 555/6—555/16 от Съдебния кодекс се прилагат както за граждански, така и за наказателни въпроси (член 2 от Съдебния кодекс).

Освен в случаите, предвидени в член 555/15 от Съдебния кодекс (при неотложни случаи или при липса на експерт с необходимите знания и специализация), съдилищата са длъжни да назначат експерт, вписан в Националния регистър на съдебните експерти.

Гражданските съдилища имат правото на преценка да назначат всеки експерт от регистъра, когото считат за подходящ за предложената задача.

Те могат да назначават и избрани от страните експерти и нямат право да се отклоняват от този избор, без да се мотивират.

Експертите имат законово задължение да проверят дали не е налице конфликт на интереси.

б) Назначаване от страните по делото

Всяка страна може да поиска становището на собствен експерт по граждански въпроси. Такъв експерт се нарича „технически консултант“. При назначаването на „технически консултант“ страните не трябва да следват конкретни правила или процедура.

2. Процедура

Съдът има право на преценка дали е необходимо експертно становище за спора, или за установяване на истината.

Ролята на експерта е да даде становище на съда в отговор на възложена му от него конкретна задача.

Съдът никога не е обвързан от становището на експерта.

В гражданското производство съдът наблюдава напредъка на експертното становище и гарантира спазването на сроковете и изслушването на показанията на експерта.

Експертът трябва да спазва условията на възложената му задача.

Страните могат да оспорят доклада, като представят изявления или насрещно експертно становище.

Експертите имат право да поддържат връзка със страните по време на производството, но за да се спази принципът на състезателния дебат, всяка комуникация трябва да се извършва в присъствието на всички страни.

а) Експертен доклад

Резултатите от оценката на експерта се представят в доклад.

Докладът включва предварителните условия, работата и констатациите на експерта, както и неговите заключения. Той съдържа и всички документи, с които е направил справка експертът.

Окончателният доклад се подава в съда, който е назначил експерта.

По граждански дела, ако съдът не намери необходимите разяснения, той може да разпорежи или да се изготви допълнително експертно становище от същия експерт, или да се даде друго експертно становище.

б) Изслушване в съда

Съдът може да изслуша експерта по време на съдебното заседание. По искане на експерта или на страните съдията също така може да изслуша техническите консултанти на страните.

Последна актуализация: 27/04/2023

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този

документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Намерете нещо лице - Чехия

I. Списъци и регистри на вещите лица

В Чешката република съществува официален списък на вещите лица.

Съгласно член 15 от Закон № 254/2019 за вещите лица, експертните служби и експертните институти („Законът за вещите лица“), приложен с Постановление за изпълнение на Министерството на правосъдието № 503/2020 от 26 ноември 2020 г., списъкът на вещите лица е публично достъпен.

Списъкът на вещите лица е на разположение [тук](#). В списъка могат да бъдат намерени и експертните служби и институти, които са квалифицирани да извършват експертна дейност.

Министерство на правосъдието отговаря за поддържането на списъка на вещите лица.

Съгласно член 5, алинея 1 от Закона за вещите лица, приложен с Постановление № 503/2020, за да бъдат включени в списъка вещите лица, трябва да отговарят на следните условия. Те трябва:

да имат седалище, постоянно пребиваване, адрес за контакти или регистрирано пребиваване на чужд гражданин в Чешката република;

да притежават необходимата степен на образование (когато е възможно университетско образование; ако ли не, най-високото постижимо ниво на образование);

да притежават най-малко пет години активен професионален опит в съответната област и сектор;

да притежават допълнително специализирано образование или удостоверение за професионална компетентност (за областите и секторите, изброени в приложение 2 към Постановление за изпълнение № 503/2020);

пълна дееспособност (да бъдат напълно способни да участват в съдебни производства);

да не са осъждани (лицето не трябва да е осъждано с влязла в сила присъда за умишлено престъпление или престъпление по непредпазливост, извършено във връзка с упражняване на експертна или стопанска дейност, освен ако не се счита, че е неосъждано);

да разполагат с необходимата материално-техническа база и оборудване;

да са преминали успешно организирания от Министерството на правосъдието изпит за допускане;

да не са неплатежоспособни;

през последните 5 години да не им е отнето разрешението за извършване на експертна дейност за сериозни или многократни нарушения на експертните задължения; и

през последните 3 години да не им е налагана глоба от 100 000 CZK или по-голяма за престъпления, изброени в Закона за вещите лица.

За извършване на дейността на експертна служба или институт е необходимо спазването на специфичните условия, определени в членове 6 и 7 от Закона за вещите лица.

За да бъдат регистрирани, вещите лица трябва да положат клетва. Клетвата е, както следва: „Обещавам, че в своята експертна дейност ще спазвам закона, че ще извършвам своята експертна дейност безпристрастно и независимо, че ще използвам изцяло всичките си познания, че ще продължавам да се образувам и че ще пазя в тайна фактите, които съм разбрал/а при упражняването на експертната дейност.“

За да бъдат включени в списъка, вещите лица трябва да подадат молба до Министерството на правосъдието.

Те обаче не трябва да подписват кодекс на поведение или етичен кодекс.

Вещите лица могат да бъдат заличени от регистъра поради една от посочените по-долу причини:

вещото лице е починало или експертната служба или институт се закриват;

вещото лице заявява, че спира да извършва дейност като такова;

влиза в законна сила решение за отнемане на разрешението им за извършване на дейност като вещо лице.

Изтичането на правото за упражняване на експертна дейност след отнемане на разрешението от Министерството се урежда от член 14, алинея 1 от Закона за вещите лица. Тази разпоредба се прилага в случаите, когато вещо лице вече не отговаря на условията за назначаването му, не е представило доказателство за задължителна застраховка за отговорност, не е в състояние да изпълнява дейността си в дългосрочен план по медицински, професионални или други сериозни причини, не осъществява дейност по други причини (по-малко от 3 експертни заключения, изготвени през предходните 5 години), или когато вещите лица са в сериозно или системно нарушение на задълженията, определени в Закона за вещите лица.

Списъкът на вещите лица се актуализира редовно от Министерството на правосъдието.

Вещо лице може да бъде намерено с помощта на [инструмента за търсене](#). Този инструмент за търсене обхваща всички вещи лица, експертни служби и експертни институти.

Вещите лица са изброени по области, сектори и, когато е подходящо, по специализация. Понастоящем в Закона за вещите лица са определени 52 основни области. В приложение 1 към Постановление за изпълнение № 505/2020 се съдържа списък на секторите, в които действат вещите лица в различните области на експертизата.

Вещите лица трябва да впишат подробности за своята експертна дейност по електронен път в регистър на експертните заключения, който е достъпен от разстояние и се поддържа от Министерството на правосъдието.

II. Квалификация на вещото лице

За вещи лица могат да бъдат определени само лица, които са придобили необходимата степен на обучение и притежават минималната продължителност от активен професионален опит в областта и сектора на тяхната специализация. За извършване на експертна дейност не се изисква членство в професионална организация на вещи лица.

В определени области и сектори, в които действат вещите лица, е необходимо обаче доказателство за професионална компетентност, издадено от законно установена професионална асоциация със задължително членство, например в строителния сектор (съгласно приложение 2 към Постановление за изпълнение № 505/2020) за извършване на експертна работа в тях.

Вещите лица трябва да осъвременяват или разширяват знанията си. Министерството на правосъдието участва в обучението и допълнителната професионална подкрепа на вещите лица.

III. Възнаграждение на вещите лица

Възнаграждението на вещите лица се урежда или с договор с клиент, който изисква експертно заключение, или от Закона за вещите лица и Постановление за изпълнение № 504/2020 относно таксите за вещите лица.

Съществуват ограничения относно начина, по който вещите лица могат да получат възнаграждение. Възнаграждението по договор не е допустимо, ако експертното заключение е изискано от публичен орган (напр. съд или административен орган).

Освен възнаградението вещото лице има право на възстановяване на парични разходи и компенсация за загуба на време, включително време, прекарано в пътуване във връзка с експертната дейност до място, различно от седалището на вещото лице.

Назначено от съда вещо лице може да получи авансови плащания.

Таксите за вещите лица се плащат както следва:

Гражданско производство

Таксите за вещите лица са включени в разходите по производството. Всяка от страните поема направените от нея разходи и разходите на своя представител. Съдът възстановява на спечелилата напълно делото страна разходите, направени по време на ефективното упражняване или защита на нейните права, за сметка на загубилата делото страна. Ако дадена страна спечели делото само частично, съдът разпределя справедливо възстановяването на разходите или обявява, че никой от участниците няма право на възстановяване. Въз основа на резултатите от производството държавата има право да ѝ бъдат възстановени поетите от нея разходи по производството за сметка на страните, ако не се очаква тези разходи да бъдат изключени от съдебните такси.

Наказателно производство

Разходите, необходими за провеждането на наказателно производство, включително производство за принудително изпълнение, се поемат от държавата. Ако ответникът е осъден с окончателна присъда, той трябва да възстанови на държавата еднократна сума за такива разходи, включително в случаи, при които в производството е било изискано заключението на вещото лице. Разходи, които надхвърлят тази еднократна сума, се поемат изцяло от държавата. Освен при някои изключения, разходите за експертни становища, които не са поискани от държавата, не се поемат от държавата.

IV. Отговорност на вещите лица

Вещите лица, съгласно Закона за вещите лица, носят отговорност за извършени от тях престъпления (член 39) или за евентуално извършване на престъплението лъжесвидетелстване и невярно експертно заключение, ако експертното заключение е невярно, явно изопачено или непълно (член 346 от Закон № 40/2009 — Наказателен кодекс).

В Закона за вещите лица се предвижда и специална отговорност за вещите лица съгласно частното право. Вещите лица са задължени да предоставят компенсация за всяка вреда, която са нанесли във връзка със своята експертна дейност. Вещите лица обаче са освободени от отговорност, ако докажат, че не е било възможно да предотвратят вредата дори ако положат всички усилия, които могат да се изискват от тях. Отговорността на вещите лица не е ограничена по закон.

Задължителната застраховка на вещите лица допринася за покриването на тяхната отговорност за вреди, причинени при изпълнение на експертната им дейност.

V. Допълнителна информация относно производствата с участието на вещи лица

Основните законови разпоредби, приложими за работата на вещите лица в Чешката република, са включени в Закон № 254/2019 за вещите лица, експертните служби и експертните институти, Закон № 99/1963 за Гражданския процесуален кодекс, Закон № 141/1961 относно наказателното съдебно производство (Наказателно-процесуалния кодекс) и Закон № 500/2004 за Административния процесуален кодекс.

Общите правила за назначаването на вещо лице от публичните органи са сходни за производството пред граждански, наказателни и административни съдилища.

Наименованията „вещо лице“, „експертна служба“ и „експертен институт“ могат да се използват само от упълномощени лица.

В правната система на Чешката република не се правни разлика между назначени от съда вещи лица, технически вещи лица, правни експерти или друг вид вещи лица.

Общият брой на вещите лица, регистрирани в списъка на вещите лица е приблизително 6000.

1. Назначаване на вещи лица

Вещо лице може да бъде назначено от съда, от друг публичен орган или от страните в производството.

При гражданските и административните съдебни производства не може да се назначават вещи лица преди началото на производството.

При наказателните производства в член 105, алинея 1 от Наказателно-процесуалния кодекс се предвижда следното: „Ако изясняването на фактите, които са от значение за наказателното производство, изисква експертни познания, участващият в наказателното производство орган търси становището на специалист. Ако тази процедура не е достатъчна поради сложността на оценявания въпрос, участващият в наказателното производство орган назначава вещо лице. В досъдебното производство вещото лице се назначава от участващия в наказателното производство орган, според който експертното заключение е необходимо, за да бъде взето решението (например полицейски служител или прокурор); в противен случай вещото лице се назначава от прокурора, ако въпросът е върнат за допълнително разследване, и от председателстващия съдия при съдебното производство. Обвиняемият, а в съдебното производство — прокурорът, биват уведомени за назначаването на вещо лице. Други лица се уведомяват за назначаването на вещо лице, ако това бъде счетено за необходимо, за да може да действат или да допуснат нещо по отношение на извършването на експертизата, например да дадат възможност на вещото лице да получи достъп до определено място.“

1.а Назначаване от съда

Съдът може да назначи вещи лица, които да извършат оценка по специализирани фактически въпроси, които са необходими в конкретен случай. Също така има дела в гражданското и наказателното право, при които назначаването на вещо лице е задължително (някои случаи са резултат от съдебната практика). Вещи лица може да се назначават за предварителна или досъдебна процедура.

В член 105, алинея 1 от Закон № 141/1961 относно наказателното съдебно производство (Наказателно-процесуалния кодекс) се предвижда следното: „Ако изясняването на фактите, които са от значение за наказателното производство, изисква експертни познания, участващият в наказателното производство орган търси становището на специалист. Ако тази процедура не е достатъчна поради сложността на оценявания въпрос, участващият в наказателното производство орган назначава вещо лице.“

При назначаването на вещи лица за целите на производството пред граждански, наказателни и административни съдилища няма съществени разлики.

Вещите лица имат законовото задължение да съобщават за всеки конфликт на интереси.

В случаите, когато вещите лица се назначават от съда, съдът трябва да ги избере от списъка на вещите лица. Освен ако обстоятелствата не възпрепятстват това, се назначават вещи лица със седалище или адрес за контакт в района на районния съд, където се намират седалището или клонът на съда. Ако в списъка не е включено такова вещо лице или ако регистрирано вещо лице не е в състояние да изготви заключението, съдът може по изключение да назначи лице, което не е включено в списъка на вещите лица — „*ad hoc*“ назначено от съда вещо лице“ (член 26 от Закона за вещите лица) — с цел да изготви експертното заключение.

1.б Назначаване от страните

Страните в производството могат да назначават вещо лице по всяко време. Експертните заключения, изготвени от вещи лица (регистрирани в национален списък на вещите лица), назначени от страна, имат същата тежест, както докладите на вещите лица, назначени от съда. Такова

заключение трябва да включва обаче клауза за вещо лице, в която се посочва, че вещото лице е запознато с последиците от представянето на съзнателно невярно експертно заключение (член 127а от Гражданския процесуален кодекс; член 110а от Наказателно-процесуалния кодекс). Страните не следват никаква конкретна процедура при назначаването на вещо лице. Заключение на вещото лице трябва обаче да съдържа информация за това дали вещото лице получава възнаграждение по договор, като това възнаграждение не трябва да зависи от резултата от работата на вещото лице.

Двете страни в съдебното производство не могат да назначат едно и също вещо лице.

Съдът не може да разпреди и двете страни да назначат съвместно едно и също вещо лице (както е при дела с ниска стойност или дела по ускорената процедура), вместо всяка от тях да назначи собствено вещо лице.

Страните по спора трябва да предоставят подробни указания на вещото лице и въпросите, на които то трябва да отговори.

2. Производства

2.а Гражданско производство

Ако съдът има съмнения по отношение на точността на експертното заключение или ако то е неясно или непълно, от вещото лице трябва да бъде поискано да разясни или предостави допълнителна информация. Ако това не се случи, съдът ще предаде заключението на вещото лице за преразглеждане от друго вещо лице. Обикновено вещите лица биват подлагани на кръстосан разпит по време на съдебния процес.

Съдията никога не е обвързан от становището на вещото лице. Експертното заключение е от същото значение, както всяко друго доказателство, като съдията е задължен да го оцени обективно и в контекста на другите доказателства. Няма презумпция за точност на експертното заключение, представено от назначеното от съда вещо лице. Заключение, изготвено от назначено от страна вещо лице, има същата тежест, както заключение на назначено от съда вещо лице.

Страните може да повдигнат възражение, за да оспорят експертно заключение.

Няма процедура, при която се осъществяват срещи с вещите лица преди процеса или се провежда кръстосан разпит преди процеса в опит да се ограничат въпросите и съдът да разбере разликите в становищата. Вещите лица може да поддържат контакт със страните по време на производството, но не може да представят заключение, ако са налице съмнение по отношение на тяхната безпристрастност.

Веднага щом на вещото лице станат известни факти, които го изключват, то следва да съобщи това на страната, която е поискала заключението; страните в производството имат същото задължение. Решението за това дали вещо лице трябва да бъде изключено, се взема от органа, който е назначил вещото лице.

От страните в производството се изисква да си сътрудничат с вещите лица. В някои случаи страните се приканват да бъдат проучени или разпитани от вещото лице.

По-специално вещите лица не са задължени да провеждат срещи със страните, за да съберат техните коментари.

1. Експертно заключение

Експертното заключение трябва да е пълно, правдиво и да подлежи на преразглеждане. Официалните изисквания за заключението на вещото лице са определени в членове 27 и 28 от Закона за вещите лица и в Постановление за изпълнение № 503/2020.

Необходими данни от експертното заключение:

заглавна страница

задание

списък на източниците

констатации

становище

достатъчно подробна обосновка, позволяваща преразглеждане

заключение

приложения

клауза за вещо лице

отпечатък от печата на вещото лице

подпис (квалифициран електронен подпис за заключение в електронен формат).

От вещите лица не се изисква да предоставят предварително заключение.

В заключенията си вещите лица не са задължени да разглеждат аргументите на страните извън обхвата на заданието на съда.

Вещите лица са задължени да извършват експертната си дейност лично и само в областта, сектора и, когато е необходимо, специалността, за която са упълномощени, с дължимата грижа, независимо, безпристрастно и в договорения или определения срок. Със съгласието на лицето, поискало заключението, вещите лица може да назначат консултант, който да разглежда допълнителни въпроси.

Вещите лица трябва да пазят поверителност във връзка с извършваната от тях работа.

Вещите лица може да откажат да представят заключение единствено въз основа на определеното по закон (член 19 от Закона за вещите лица).

Вещите лица представят заключението си в писмен вид. Законът позволява подаването на експертно заключение в електронна или устна форма, ако поискалата заключението страна е съгласна с това.

От вещите лица може да бъде поискано да потвърдят, допълнят или разяснят своето становище пред съда.

2. Съдебни заседания

Вещите лица трябва да присъстват по време на предварителното заседание, ако са призовани от съда.

Те трябва също така да присъстват на устното заседание, за да отговорят на въпроси, зададени от съда и страните, когато са приканени да го направят.

Обикновено вещите лица биват подлагани на кръстосан разпит по време на съдебния процес.

Представената тук информация беше събрана по време на проекта „Намиране на експерт“ въз основа на контакти по държави, избрани от Европейския институт за експертизи и експерти (EIII).

Последна актуализация: 08/09/2023

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

I. Списъци и регистри на вещи лица

В Дания има няколко вида вещи лица/експерти и назначаването, процедурите и дали има публичен списък/регистър на вещите лица/експертите зависи от това за какъв вид вещи лица/експерти става въпрос.

Примери за вещи лица/експерти:

експерт – съветник към съдебен състав
съветник към съдебен състав в съда по наемни отношения
експерти по въпросите на децата
вещи лица, извършващи експертизи
технически вещи лица по дела с малък материален интерес

В определени области експертна оценка може да се предоставя и от сдружения.

В някои случаи съдът може да намери вещото лице/експерта във вътрешна база данни, до която всички съдилища в Дания имат достъп. Процедурите за назначаване на тези вещи лица/експерти може да са различни, но общото за всички вещи лица/експерти е, че те трябва да са с безупречна репутация. Списъкът или регистърът с вещи лица/експерти понякога е публикуван и на уебсайта на съдилищата в Дания, за да се гарантира прозрачност.

В други случаи съдът може да назначи всяко лице, което счита за подходящо и компетентно. В такива случаи някои публични организации поддържат регистри на експерти, от които съдът може да избира, когато въпросът попада в тяхната сфера на компетентност, например криминалисти. Когато няма списък и ако и двете страни по делото дадат съгласие, съдът назначава вещо лице или експерт, който изглежда компетентен. Може да се назначават само лица с безупречна репутация.

II. Квалификации на вещото лице/експерта

Няма изисквания за квалификацията на вещите лица/експертите. Съдът не е обвързан от мнението на вещите лица/експертите, а може да го оценява свободно. Това важи и за доказателствената стойност на всяко отделно доказателство. Когато Датската съдебна администрация разглежда заявлението на експерти, които биха желали да бъдат вещи лица по дела с малък материален интерес, тя се консултира със съответните секторни организации и изисква свидетелство за съдимост. С изключение на това, няма други изисквания по отношение на образованието или професионалния опит на вещите лица/експертите.

III. Възнаграждение на вещите лица/експертите

Възнаграждението зависи от това какъв вид вещо лице/експерт участва в делото.

Възнагражденията за **експерт – съветник към съдебен състав, съветник към съдебен състав в съда по наемни отношения и експерт по въпросите на децата** са установени с тарифа, като правилата за тях се определят от Датската съдебна администрация (член 93 от Закона за съдебното производство, член 93 и член 172 от Закона за социалните услуги).

По граждански производства, когато е необходима **експертна оценка**, напр. техническо становище, няма предписани ставки, нито ограничения за хонорарите на вещите лица. Заплащането им не може да става предварително. Съдът определя хонорар, който да се плати на назначеното от него вещо лице за становището и явяването му в съда, както и за възстановяване на всички направени разходи. Преди да вземе решение, съдът пита страните за тяхното мнение. В същото време съдът решава как да бъде разпределено плащането на хонорара между страните (член 208 от Закона за съдебното производство).

Страната, която е поискала от съда да възложи изготвянето на експертно становище, и законният представител на тази страна са длъжни да платят съответните разноски. Другата страна и нейният законен представител обаче също имат задължение за частта от разноските, която се отнася за отговора на техните въпроси. Страната, която е поискала вещото лице/експертът да бъде призован(о) да се яви на съдебното заседание, дължи разноските за това. Съдът може да нареди на страните да предоставят гаранция за разноските за заключението на вещото лице/експерта, което са поискали (член 208 от Закона за съдебното производство).

При наказателните производства правилата относно на експертните становища са сходни (с необходимите изменения) (член 210 от Закона за съдебното производство).

Що се отнася до техническите вещи лица **по дела с малък материален интерес**, те трябва да дадат предварителна оценка за очакваните разноски и нямат право да отговарят на техническите въпроси преди въпросът за възнаграждението да бъде решен. След това страните трябва да дадат мнение по предварителната оценка на вещото лице за разноските. Важно е да се отбележи, че ако страните не могат да предоставят гаранция за разноските, съдът може да реши делото да продължи без изготвяне на експертно заключение. Правилата се определят от Датската съдебна администрация (член 404 от Закона за съдебното производство).

IV. Отговорност на вещите лица/експертите

Няма специално правило, което да се прилага за отговорността на вещите лица/експертите. Вещото лице/експертът трябва да спазва професионалните правила, които регулират неговата специалност, безпристрастност и професионална тайна. Следователно неговата отговорност се урежда от общите правила за деликтната/договорната отговорност. Те не предвиждат никакво ограничение за отговорността.

Вещо лице/експерт, който не спазва професионалните правила, както се очаква, може да бъде заменен(о), възнаграждението му да бъде намалено или дори да бъде подведен(о) под отговорност.

Престъпно поведение при изпълнение на задачата може да доведе до наказателни обвинения.

И накрая, няма задължение евентуалната му отговорност да бъде покрита със застраховка за професионална отговорност.

V. Допълнителна информация относно производства с участието на вещи лица/експерти

Правилата относно производствата с участие на вещи лица/експерти са уредени в различни закони и зависят от вида на съответното(ия) вещо лице/експерт. Повечето от тези правила все пак се съдържат в Закона за съдебното производство (консолидиран закон 2021-09-15 № 1835). По отношение на експертите по въпросите на децата правилата се намират отчасти в Закона за социалните услуги.

Част от Закона за съдебното производство са преведени на английски език.

1. Назначаване на вещи лица/експерти

При гражданските дела вещите лица/експертите може да се назначават от съда или от страните. Всяка от страните по делото може да поиска от съда да възложи на вещо лице да даде становище по един или повече въпроси.

При наказателните дела решението дали да се назначи вещо лице се взема от съда, когато искането за експертиза е отправено от обвиняемия или обвинението. Както защитата, така и обвинението могат да призовават като свидетели лица със специализирани познания.

Експертите трябва да съобщават за всеки конфликт на интереси с някоя от страните по делото.

При дела с малък материален интерес (дела без икономическа стойност или с цена на иска под 50 000 датски крони) съдията може да реши да поиска експертно становище. Вещите лица, които работят по дела с малък материален интерес, се назначават от Датската съдебна администрация.

а) Назначаване от съд

Председателят на съдия/съдът назначава експертите – съветници към съдебен състав и др. за конкретното дело, по което се счита, че е необходим техният експертен опит. Председателят на съдия избира експерта – съветник към съдебен състав от съответния списък/регистър /вътрешна база данни, но при определени обстоятелства не е задължен да ги използва. Преди председателят на съдия/съдът да реши да назначи експерт – съветник към съдебен състав, страните могат да дадат мнение по въпроса.

Когато експертната преценка е поискана от страните, те могат да определят експерт, но решението им не обвързва съда. Когато страните постигнат съгласие за името на експерта, съдията обикновено го/я назначава (дори да не е длъжен да го направи). Ако експертът се назначава от съда, последният следва да информира страните за лицето, което възнамерява да назначи, и да им даде възможност да представят мненията си. Ако има списък/регистър, съдът или страната обикновено избират експерт от него, но невинаги са длъжни да го направят.

б) Назначаване от страните по делото

Когато страните искат да назначат нещо лице, което да даде становище, те трябва да следват специална процедура: винаги когато страните искат експертно становище по граждански дела, те трябва да внесат писмено искане до съда. Искането трябва да съдържа информацията относно целта на експертното становище и обекта, който ще бъде подложен на експертиза.

Ако съдът допусне искането, страните трябва да му представят въпросите си. След като получи въпросите, съдът назначава едно или повече вещи лица. Както е описано по-горе, страните също назначават нещо лице, но съдът не е обвързан от това назначение.

2. Процедура

а) Гражданска процедура

Процедурата зависи от това какъв вид нещо лице/експерт участва в делото. Понякога нещото лице/експертът се призовава в съдебно заседание, за да отговори на въпроси във връзка с предмета на делото, напр. експерт по въпросите на децата в семейното право или нещо лице, извършващо експертна оценка по технически въпроси, а понякога експертът трябва само да изготви писмено становище. В други случаи експертът действа като съдия и участва в разискванията.

По-долу са посочени два примера:

Експертът – съветник към съдебен състав, назначен от председателят на съдия/съда за конкретното дело, по което се счита, че е необходимо участието на лице със специални познания, действа като съдия (но с експертни познания в конкретна дисциплина) и участва в разискванията на съда. В семейното право съдът ще бъде подпомаган от експерти по въпросите на децата.

В случаите, когато експертната оценка е от значение за решаването на определен въпрос, нещото лице/експертът трябва да отговори на поставените от съда въпроси, като изготви писмено заключение, адресирано до съда. Нещото лице/експертът трябва да информира страните за времето и мястото на проверката. Ако експертното заключение е незадоволително, съдът може да нареди на нещото лице/експерта да извърши отново проверката или да допълни заключението с допълнително писмено заключение. Има предварително изготвени образци за експертно заключение. Съдът не упражнява наблюдение върху дейността на нещото лице/експерта. След като заключението бъде представено, страните могат да зададат допълнителни въпроси на нещото лице/експерта, ако съдът разреши. След това съдът решава дали нещото лице/експертът трябва да отговори на допълнителните въпроси писмено в допълнително становище или устно в съдебно заседание. Нещото лице/експертът може също така да бъде призован(о) да се яви в съдебно заседание, за да отговори на въпроси във връзка със заключението.

Писмените или устните мнения на нещите лица/експертите могат да се оспорват от страните по време на процеса. Във всеки случай съдията никога не е обвързан от становището на експерта.

б) Други

По наказателни дела може да се използват и свидетели със специализирани познания (експерти). Те се призовават и обикновено присъстват на заседанието.

Представената тук информация е събрана при изпълнението на проекта „Намиране на нещо лице“ чрез контакти по държави, избрани от [Европейския институт за експертизи и експерти \(EIII\)](#).

Последна актуализация: 09/05/2022

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Намерете нещо лице - Германия

I. Списъци и регистри на нещите лица

Съществуват изчерпателни регистри на нещите лица. Областите на специализация са приблизително 200—300.

Назначените от държавата и заклетите от търговско-промишлените камари вещи лица могат да бъдат намерени [тук](#).

Назначените от държавата и заклетите от занаятчийските камари вещи лица могат да бъдат намерени [тук](#).

Назначените от държавата и заклетите от земеделските камари вещи лица могат да бъдат намерени на [уебсайтовете на регионалните земеделски камари](#).

Назначените от държавата и заклетите от камарите на архитектите вещи лица могат да бъдат намерени на [уебсайтовете на регионалните камари на архитектите](#).

Информацията относно назначените от държавата и заклетите от камарите на инженерите вещи лица може да бъде намерена [тук](#).

Вещите лица, регистрирани от камарата на счетоводителите, могат да бъдат намерени [тук](#).

Друга база данни може да бъде намерена на уебсайта на Федерацията на назначените от държавата и заклетите експерти: <https://www.bvs-ev.de/sachverstaendigenverzeichnis/>.

Що се отнася до нещите лица в областта на медицината, за тях не е задължително да бъдат назначени от държавата и заклетите. Списъци с нещите лица в областта на медицината могат да бъдат намерени на регионалните уебсайтове на лекарските колегии.

Обичайна практика на съдилищата е да назначават вещи лица, вписани в регистъра. Ако отговаря на изискванията, нещото лице се регистрира автоматично. Определените от държавата камари по регистрацията отговарят за своевременното актуализиране на регистрите.

Основните правни разпоредби, приложими към съдебните експертизи в Германия, са:

[§§ 401 и сл. от Гражданския процесуален кодекс \(Zivilprozessordnung, ZPO\)](#)

§ член 36 от Закона за търговията;

§ член 91 от Закона за занаятите;

административно-процесуални разпоредби;

наказателно-процесуални разпоредби;

[☞ Професионален кодекс на камарите.](#)

II. Квалификация на вещото лице

За вписването в регистъра като вещо лице се изисква особено висока квалификация в съответната област на компетентност. За да бъде включен в регистъра, кандидатът задължително трябва да има подходящ професионален опит. Експертният опит трябва да бъде доказан чрез представяне на подходяща документация за работата на вещото лице (напр. автобиография, копия от удостоверения за съответните академични и професионални квалификации, професионален опит, препоръки, доклади, обучения). Освен това се провежда изпит в търговско-промишлените /занаятчийските камари, а за архитекти и инженери — в съответните професионални камари. В допълнение към своята квалификация, образование и опит, кандидатът трябва да демонстрира и своята независимост и почтеност.

Назначените от държавата и заклетите вещи лица обикновено се регистрират за период от пет години. Преди края на петгодишния период те трябва да докажат своята компетентност, почтеност и допълнително обучение, за да бъдат преназначени и съответно регистрирани за още пет години (например чрез проверка и преглед на докладите, които трябва да бъдат представени за нова регистрация за период от пет години). Отговорните субекти трябва да предоставят обучения. Ако вещото лице не спазва съответните правила или не поддържа квалификацията си, камарите имат право да го заличат от регистъра.

III. Възнаграждение на вещите лица

По граждански, административни и наказателни дела възнаграждението се изчислява въз основа на [☞ Германския закон за възнагражденията и надбавките в съдебната система](#) (*Justizvergütungs- und -entschädigungsgesetzes*, JVEG).

Може да се подават заявления за авансови плащания.

При извънсъдебни експертизи възнаграждението се определя чрез индивидуални споразумения.

IV. Отговорност на вещите лица

Вещото лице носи отговорност за неправилно експертно становище, независимо дали е поръчано от частни лица или от съда. Ако назначено от съда вещо лице е изготвило неправилно експертно становище поради умисъл или груба небрежност и това неправилно експертно становище е в основата на съдебно решение, увредената страна може да предяви иск за вреди (§ член 839a от Гражданския кодекс (*Bürgerliches Gesetzbuch*, BGB)).

При извънсъдебни експертизи се прилагат общите разпоредби относно (договорната) отговорност.

V. Допълнителна информация относно производства с участието на вещи лица

1. Назначаване на вещите лица

Вещото лице се назначава от съда. Страните обаче имат право да правят предложения относно това кой следва да бъде назначен.

а) Назначаване от съда

Съдът обикновено използва списък или регистър на вещите лица. Съдът може също така да назначи всяко вещо лице, което счита за подходящо и компетентно. Назначено от съда вещо лице означава вещо лице, което е назначено от съда и следва неговите указания. Основното му задължение е да оказва съдействие на съда с експертния си опит.

б) Назначаване от страните по делото

Ако страните се споразумяват за лицата, които да бъдат назначени като вещи лица, съдът е длъжен да се съобрази с тяхното споразумение; съдът обаче може да ограничи избора на страните до определен брой лица.

Ако някоя от страните желае да назначи вещо лице, което да я подпомага, това вещо лице няма да бъде смятано за съдебен експерт, а за частен експерт.

2. Процедура

а) Граждански производства

Ако съдът реши да основе решението си на експертното становище, той трябва да изложи съответните мотиви и да се позове на заключенията на вещото лице. Съдът не е обвързан от становището на вещото лице, но то често е от решаващо значение за съдебното решение. В случай на проверка на място вещото лице трябва да се свърже с всички страни. Ако например вещото лице се нуждае от повече информация, която да бъде предоставена от страните, искането по принцип се отправя до съда.

і. Заключение на вещото лице

Страните могат да оспорят заключението на назначеното вещо лице както чрез изявления, така и чрез представяне на насрещна експертиза, изготвена от нает от тях частен експерт.

ii. Съдебно заседание

За събиране на доказателства може да бъде образувано отделно производство преди съдебния процес („*selbständiges Beweisverfahren*“). В този контекст вещото лице може да бъде назначено преди провеждането на главното производство. Обхватът на тези производства е ограничен до запазването на доказателства за последващо съдебно производство или за избягване на съдебни спорове.

Съдебното заседание се провежда в съответствие с кодекса на поведение и процесуалните правила. Вещото лице трябва да отговори на въпросите по обективен, разбираем и изчерпателен начин. В германското процесуално право няма кръстосан разпит, но както съдията, така и страните могат да задават въпроси.

б) Други производства

По наказателни дела съдът следва да назначи вещо лице от официален регистър на вещите лица към съдилищата; съдът може да назначи друго лице, ако това се налага поради наличие на особени обстоятелства (§ член 73, параграф 2 от Наказателно-процесуалния кодекс (*Strafprozessordnung*, StPO)). Съдът може да предоставя указания на вещото лице. Други правила могат да бъдат намерени в [☞ Наказателно-процесуалния кодекс](#) (*Strafprozessordnung*, StPO).

Представената тук информация беше събрана по време на проекта „Намиране на вещо лице“ въз основа на контакти по държави, избрани от [☞ Европейския институт за експертизи и експерти \(EIII\)](#).

Последна актуализация: 27/04/2023

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Намерете вещо лице - Естония

I. Списъци и регистри на експерти

Съгласно естонския Закон за криминалистиката експерт е лице, което предоставя експертни становища във или извън областта на правото в случаите, когато това е позволено от закона. Някои експерти са наети от държавни институции („съдебни експерти“), други са регистрирани в списъка на експертна институция.

В Естония има официални списъци с експерти. Списъците са публично достъпни. Списъците може да бъдат изтеглени или прочетени [тук](#) и [тук](#).

Естонският институт по криминалистика (EFSI), държавна лаборатория в областта на криминалистиката, е отговорен за актуализирането на тези списъци. Лице, което отговаря на изискванията, посочени в членове 6, алинея 1, т. 1—3 и алинея 2, т. 1 от Закона за криминалистиката, се вписва във втория списък, посочен по-горе.

II. Квалификации на експертите

Минималните изисквания за предоставяне на статус на съдебен експерт са посочени в Закона за криминалистиката. Компетентността на съдебните експерти се придобива чрез обучение.

Обучението на съдебномедицински експерти се провежда в рамките на 4-годишна програма за редовно обучение в областта на съдебната медицина на Университета в Тарту. Обучаващите се придобиват професионални умения в EFSI, който е една от базите за обучение на Университета в Тарту.

В Естония няма учебно заведение за обучение на съдебни експерти в други области. Експертите се обучават в EFSI под ръководството на опитни професионалисти. В повечето случаи обучението продължава 2 години. Планът за обучение включва както общи, така и по-специфични теми, и целта му е експертът да придобие професионална компетентност. Планът за обучение се изготвя въз основа на особеностите на всеки вид съдебна експертиза, като се вземат предвид професионалната академична подготовка и предишният професионален опит на обучаващия експерт. Ако работник или служител отговаря на изискванията за съдебен експерт съгласно Закона за криминалистиката, преминал е обучение и е придобил достатъчен опит, за да предоставя независими експертни становища, той или тя получава статут на съдебен експерт. Лицето може да започне работа като съдебен експерт, след като положи клетвата на съдебен експерт, предвидена в Закона за криминалистиката.

III. Възнаграждение на експертите

Финансирането на експертизите е уредено в Глава 5 от Закона за криминалистиката. Извършването на експертизи в държавна институция с компетенции в областта на криминалистиката се финансира от годишния държавен бюджет. Точните такси за експертизите са посочени в § 26 от Закона за криминалистиката.

Няма конкретен метод за предоставяне на възнаграждение на експертите. В повечето случаи експертите трябва да представят оферта, преди да бъдат назначени. Процесуалното право също така предвижда възстановяване на разходите на експертите.

Разходите за експертизите включват всички разходи, направени във връзка с експертизата, включително разходите, възникнали поради участието на подизпълнители или институции. Разноските за извънсъдебни експертизи може да бъдат включени в процесуалните разходи.

Експертите може да получат авансово плащане за разходите.

IV. Отговорност на експертите

Експертите трябва да уведомят всяка страна, участваща в производството, за започването на експертизата. Умишленото предоставяне на невярно експертно становище е престъпление по член 321 от Наказателния кодекс.

Експертите носят отговорност в съответствие с общите разпоредби на облигационното и деликтното право. Освен това съществува специална наказателноправна разпоредба, която се отнася до отговорността на експерта: Набеждаване: 1) Умишленото представяне на неверни обвинения за престъпление, извършено от друго лице, се наказва с глоба или с лишаване от свобода до една година. 2) Същото действие, ако се отнася до създаване на доказателства с цел измама, се наказва с глоба или с лишаване от свобода до пет години.

Не съществува задължение за експертите да сключат застраховка за професионална отговорност.

V. Допълнителна информация за експертните процедури

Правните разпоредби относно експертните процедури в Естония може да бъдат намерени на адрес:

[Riigi Teataja](#)

[Наказателно-процесуален кодекс](#)

[Граждански процесуален кодекс](#)

[Закон за криминалистиката](#)

Няма разлика между определянето на експерти в граждански или административни производства. В наказателните производства съдебен експерт се назначава с искане до EFSI, за да подпомага прокурора и съда при необходимост.

Званието „експерт“ не е защитено в Естония. Повече от 70 % от наказателните дела, 30 % от гражданските производства и 10 % от административните производства се провеждат с участието на експерти.

V.1 Назначаване на експертите

Експерти може да бъдат назначавани от съда, а в някои случаи и от страните. Експерти може да бъдат назначавани и за целите на предварително или досъдебно производство. Не съществува задължение за назначаване на експерт, включен в един от списъците. По време на досъдебната фаза на наказателното производство експерт може да бъде назначен от полицията (разследващия орган) или от прокурор.

Ако страните не назначат експерт или ако не постигнат споразумение относно експерта, който да бъде назначен, или ако е налице експертен доклад, изготвен преди съдебния процес, съдът може да назначи експерт. По граждански дела страните трябва да платят депозит за експертни разходи преди назначаването на експерта. Страните могат да представят предложения относно това кой следва да бъде назначен като експерт, но те не са задължителни за съда.

Няма значителни разлики по отношение на назначаването на експерт от различните съдилища и в различните области на правосъдието.

Назначените от съда експерти имат правно задължение да съобщават за всеки конфликт на интереси.

V.2 Процедура

Граждански производства

Съществува общо изискване експертите да извършват работата внимателно, цялостно и обективно и да гарантират, че предоставените становища са научно обосновани. Това важи за всички видове производства.

Страните могат да оспорват експертното становище чрез изявления или като предоставят насрещно експертно становище.

Съдът не е обвързан от експертното становище. Съдът може да се основе на експертното становище дори ако някоя от страните го е оспорила по време на съдебния процес.

Въпреки това, тъй като експертизата е само едно от доказателствата по делото, съдът ще разгледа доказателствената стойност на експертното становище във връзка с други доказателства.

Няма процедура, при която експерти да заседават преди съдебното заседание или да бъдат подложени на кръстосан разпит.

Експертът може да поддържа контакт със страните по време на производството, ако се нуждае от повече информация.

1. Експертен доклад

В Естония експертните доклади може да бъдат представени писмено и понякога устно. Освен при наказателни производства, при представянето на своя доклад експертът не е длъжен да следва определена структура.

Експертът е длъжен да разгледа доводите на страните в окончателния доклад. Когато страните поискат допълнителен доклад поради проблеми с първоначалния доклад, съдът може да разпорежи допълнителен доклад. В случай на двусмислие, противоречие или недостатъчност на експертно становище, които не може да бъдат преодоленни с допълнителни въпроси, съдът има право да назначи нова експертиза. Повторната експертиза се извършва от същия или от друг експерт.

2. Изслушване в съда

Експертите не присъстват на предварителното изслушване, но съдът ги призовава за заседанията, за да отговорят на въпроси на съда или на страните. Обичайна практика е експертите да бъдат подложени на кръстосан разпит. Експертите може да бъдат изслушани чрез телефонна конференция, ако страните се споразумеят за това преди заседанието.

Представената тук информация беше събрана по време на проекта „Намиране на експерт“ въз основа на контакти по държави, избрани от  Европейския институт за експертизи и експерти (EEEI).

Последна актуализация: 10/09/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Намерете нещо лице - Гърция

I. Списъци и регистри на вещите лица

В Гърция вещите лица са посочени по специалности. Регистрите на вещите лица се водят от първоинстанционните съдилища (*protodikeia*).

Регистрите са публични, но се използват само от съдии, които искат да назначат нещо лице. Съдът може да назначи едно или повече вещи лица, ако прецени, че разглежданите въпроси изискват специфични познания. Освен това съдът е длъжен да назначи вещи лица, ако това е поискано от някоя от страните, при условие че съдът също така прецени, че са необходими специфични познания.

Вещите лица трябва да кандидатстват, за да бъдат вписани в регистъра.

В отговор на публикувана публична покана за кандидатстване в първоинстанционен граждански (*politikó*) или административен съд (*dioikitikó*) (чрез официалния уебсайт на съда) всички заинтересовани страни могат да подадат писмено заявление заедно с личните си данни до регистъра на първоинстанционния съд, като декларират, че:

не са нито осъждани, нито обвинявани за тежко престъпление (*kakourgima*) или наказуема простъпка (*plimélima*), водещи до лишаване от политически права,

не са лишени от своя професионален лиценз,

не са лишени от правото на разпореждане с вещни права поради неплатежоспособност или попечителство,

не са съдия, прокурор или деловодител.

След приключване на процедурата за кандидатстване, която се провежда всяка година, се публикува проект на регистър на вещите лица. След изтичане на срока за подаване на възражения окончателният регистър се одобрява от първоинстанционния съд, заседаващ в състав от няколко съдии (*polymelés protodikeio*).

Регистърът с вещи лица по наказателни производства се създава от Съвета на съдиите към Съда по наказателни дела (*symvoulio plimmeleiodikón*) по предложение на прокурора. Вещите лица трябва да отговорят на следните изисквания:

да са на възраст над 21 години,

да са дееспособни и да нямат умствени увреждания,

да не са осъждани за никакво тежко престъпление или наказуема простъпка, водещи до лишаване от политически права или освобождаване от държавна служба,

да не са лишени от своя професионален лиценз,

да не са допринесли за възникването на ситуацията, която е предмет на експертизата,

да не са компетентните съдии, прокурори, секретари или деловодители в съответните производства,

да не са осъждани за същото престъпление като обвиняемия и

да не са съпруг или съпруга, брат или сестра или други близки роднини на ответника.

Вещите лица могат да бъдат заличени от регистъра по тяхно желание, ако вече не отговарят на изискванията или ако компетентният орган вземе такова решение.

II. Квалификация на вещото лице

Вещите лица трябва да членуват в професионален орган, за да бъдат признати като вещи лица.

III. Възнаграждение на вещите лица

По наказателни производства възнаграждението на вещото лице се изплаща от държавата. По граждански производства ищецът трябва да плати авансова сума за разходите за назначени от съда вещи лица. В края на съдебното производство разходите трябва да бъдат поети от страната, загубила делото. При определени условия страните могат да получат правна помощ във връзка с възнаграждението на вещото лице.

IV. Отговорност на вещите лица

Вещите лица носят отговорност по силата на общото облигационно и деликтно право. Те не са длъжни да сключат застраховка за професионална отговорност, която да покрие евентуалната им отговорност.

V. Допълнителна информация относно работата на вещите лица

Основните правни разпоредби, приложими за съдебните експертизи в Гърция, са членове 368—392 от Гражданския процесуален кодекс на Гърция (*kódikas politíkis dikonomías*), Кралски указ № 566/1968 и член 20, параграф 7 от Закон 2882/2001 (Кодекс за отчуждаване (*kódikas anagastikón apallotrióseon*)). В отделни случаи могат да се прилагат също членове 159—168 от Административно-процесуалния кодекс (*kódikas dioikitikís dikonomías*) и членове 183—203 от Наказателно-процесуалния кодекс на Гърция (*kódikas poinikís dikonomías*).

Съдът разполага с дискреционни правомощия да разпорежи събирането на доказателства, тъй като целта за установяване на истината има превес. Единственото ограничение на тези правомощия е принципът на състезателното производство.

1. Назначаване на вещи лица

Вещите лица може да бъдат назначавани от съда и от участващите страни. Назначаването на вещи лица по административни производства е подобно на това по гражданските производства. По наказателни производства вещото лице може да бъде назначено от прокурора или от съда по време на фазата на разследването. За тази цел има регистър, различен от използвания по граждански производства, а вещото лице трябва да отговаря на по-строги изисквания, отколкото по граждански и административни производства.

а) Назначаване от съд

Гражданският съд има дискреционни правомощия да назначи вещо лице служебно или по изрично искане на дадена страна, ако съответните факти не могат да бъдат установени по друг начин. В този случай устното изслушване се отлага за дата след представянето на експертизата. Съдът е свободен да назначи всяко лице, което смята за подходящо да извършва дейност като вещо лице. Вещото лице трябва да докладва на съда за всеки конфликт на интереси. Вещите лица, назначени от съда, имат достъп до преписките по делото.

б) Назначаване от страните

В Гърция има три вида назначени от страните вещи лица: технически консултанти (членове 391—392 от Гражданския процесуален кодекс, чл. 167 от Административно-процесуалния кодекс, чл. 204 и сл. от Наказателно-процесуалния кодекс), извънсъдебни вещи лица и вещи лица, привлечени като свидетели. Техническият консултант се назначава от страната, за да наблюдава дейността на назначено от съда вещо лице. Извънсъдебното вещо лице се избира от страната. Страните трябва да се позоват на експертизата и да я представят, тъй като в противен случай тя се отхвърля като недопустима. Ако тези изисквания са изпълнени, съдът свободно разглежда и оценява експертното становище. Експертизата не се смята за доказателство. Тя по-скоро е свързана с правната обосновааност на доводите на страната. Вещите лица, привлечени като свидетели, са свидетели със специални научни или технически познания, които отговарят на въпроси на съда.

Съдът може да реши дали да основе мотивите на решението си на експертното становище. Съдът може да обоснове решението си с експертното становище, дори ако експертизата е била изготвена в нарушение на процесуалните правила. Ако обаче нарушението на процесуалните правила е съществено, се смята, че експертизата не съществува. В този случай съдията няма право да основе мотивите на решението си на експертното становище.

2. Процедура (граждански производства)

Назначените от съда вещи лица могат да бъдат подлагани на кръстосан разпит от техническите консултанти на страните, ако страните са назначили такива консултанти. Единственото задължение на вещото лице е да представи експертизата. На назначените от страните вещи лица се разрешава да поддържат контакт със страните по време на производството, докато назначените от съда вещи лица се нуждаят от разрешение от съда, за да сторят това.

а) Експертиза

В гръцката процедура по изготвяне на експертизи не се изисква предварителна експертиза. Основното експертно заключение може да бъде представено в писмена или устна форма. Вещите лица не са задължени да следват определена структура при представянето на своята експертиза.

Ако съдът прецени, че експертизата е непълна, както и в случай на неправомерно поведение на вещото лице, съдът може да назначи служебно или по искане на страните изготвянето на нова или допълнителна експертиза. При неправомерно поведение на вещото лице съдът може също така да му разпорежи да заплати съдебните такси.

Експертизата може да бъде оспорена чрез изявления на страните и контраекспертиза.

б) Изслушване в съда

Съдията призовава вещото лице да се яви на съдебно заседание само в изключителни случаи.

Представената тук информация беше събрана по време на проекта „Намиране на вещо лице“ въз основа на контакти по държави, избрани от [Европейския институт за експертизи и експерти \(ЕЕЕИ\)](#).

Последна актуализация: 27/04/2023

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Намерете вещо лице - Франция

I. Списъци и регистри на вещи лица

Всеки апелативен съд, както и френският върховен съд по граждански и наказателни дела (Касационният съд) поддържа списък или регистър на вещи лица.

Съдилищата и прокуратурите обаче са свободни да назначат всяко лице, което считат за подходящо и компетентно. В такъв случай те трябва да посочат основания за направения избор.

Списъците с вещи лица се публикуват на уебсайтовете на съдилищата, и по-специално на уебсайтовете на [Касационния съд](#) и на апелативните съдилища.

За да бъдат вписани в списък на даден съд, вещите лица трябва да отговарят на следните изисквания:

да са на възраст под 70 години. На практика, за да бъде вписано в списък на вещите лица, лицето трябва да е на възраст между 35 и 57—58 години;

да са граждани на Европейския съюз;

да не са действали в нарушение на почтеността, неподкупността и добрите нрави;

да не им е налагано дисциплинарно или административно наказание, водещо до освобождаване, заличаване от регистъра, отмяна, оттегляне на одобрението или оттегляне на разрешителното;

да не са били в производство за персонална несъстоятелност, нито да са им налагани други санкции, предвидени от Търговския кодекс;

да изпълняват изискването за минимален период на упражняване на дейност, свързана със специалността им;

да не са извършвали дейност, която е несъвместима с независимостта, необходима за изпълнението на задания по предоставяне на съдебно (правно) експертно становище;

да са упражнявали основната си дейност в съдебния район на съответния съд.

Вещите лица, специализирани в областта на писмените преводи, които кандидатстват за вписване в списък на първоинстанционен съд, трябва да упражняват професията си в съдебния район на конкретния съд или, ако вече са пенсионери, да живеят в този район.

Заявлението за регистрация на лицето се разглежда от прокуратурата и съдиите на първоинстанционния съд. Решението се взема от колегия на съдии от апелативния съд.

Преди да бъдат регистрирани, вещите лица трябва да положат клетва.

За да бъде вписано в списъка на Касационния съд (национален списък), вещото лице трябва да е било в списък на апелативен съд (регионален списък) поне пет години.

Всяко вещо лице, което се регистрира за първи път, след три години трябва да подаде ново заявление за пререгистрация. След това вещото лице трябва да подава заявление за пререгистрация на всеки пет години. В решението да не се пререгистрира дадено вещо лице трябва да се посочат причините за отказа и то може да бъде оспорвано.

Вещите лица може да бъдат изваждани от регистъра чрез дисциплинарна мярка на апелативния съд, като тази мярка може да бъде оспорвана.

Има етичен кодекс, който е публикуван от  Френската федерация на вещите лица.

II. Квалификации на вещото лице

По принцип вещите лица трябва да бъдат достатъчно квалифицирани в своята област на познания.

Те трябва да имат професионален опит и да познават процесуалните правила, и по-специално онези от тях, които са приложими по отношение на производствата с участие на вещи лица.

Те трябва да участват в продължаващо обучение, като спазването на това изискване се проверява на всеки пет години от апелативните съдилища. Продължаващото обучение на вещите лица включва:

обучение по специалността им, което се предоставя от професионални организации;

обучителни семинари относно провеждането на производства с участието на вещи лица, които се водят от съдии и сдружения на вещи лица.

III. Възнаграждение на вещите лица

При наказателните производства възнагражденията на вещите лица са регламентирани за някои задачи, изпълнявани от вещото лице. В някои области на експертни познания прокурорът или разследващият съдия може да обяви тръжна процедура във връзка с исканата експертиза и да избере най-изгодното предложение. Разходите за експертизите се поемат от Министерството на правосъдието чрез бюджета за правосъдие.

При гражданските дела възнаграждението обикновено се изчислява въз основа на броя часове, в които вещото лице е работило по случая, умножен по почасова ставка, към което се добавят направените разходи и ДДС.

Съдът определя размера на възнаграждението на вещото лице в рамките на състезателна процедура, като взема предвид дали заключението на вещото лице е представено навреме, качеството на заключението и нивото на старание, с което вещото лице е изпълнило заданието.

Обикновено ищецът плаща аванс за възнаграждението на вещото лице. Съдът може обаче да нареди двете страни да платят част от аванса за тези разходи.

В окончателното си решение съдът разпорежда загубилата делото страна да плати възнаграждението на вещото лице.

За покриване на разходите за вещо лице може да бъде получена правна помощ.

IV. Отговорност на вещите лица

Вещото лице е длъжно да осигури покритие за евентуална отговорност чрез застраховка „Професионална гражданска отговорност“.

Застраховката покрива гражданската и професионалната отговорност на вещото лице, включително при командировки в други държави — членки на Европейския съюз.

V. Допълнителна информация относно производства с участието на вещи лица

При наказателни дела вещи лица може да се назначават от разследващия съдия, прокурора или от полицейски служител, разполагащ с подходящи правомощия (*officier de police judiciaire*: служител на полицията, който според френското право отговаря за криминалните разследвания и има право да задържа заподозрени лица).

Във всички останали случаи вещото лице се назначава само от съда — служебно или по искане на една от страните.

При граждански производства не е задължително да се представи предварително експертно становище, но това е силно препоръчително и често се изисква изрично. Вещото лице представя окончателно писмено заключение. Ако счита, че е необходимо да се консултира с технически специалист от друга област на специализирани познания, вещото лице прилага мнението на този специалист към своето заключение. Съдът може да поиска от вещото лице да даде показания на устно изслушване, ако заключението не е достатъчно като основа за вземане на решение от съда. В окончателното заключение трябва да се дава отговор на всички зададени от съда въпроси и да се вземат предвид всички коментари, изпратени от страните до вещото лице по време на производството.

1. Назначаване на вещи лица

Длъжността вещо лице (*expert de justice*) е защитена от наказателното право. Вещите лица се вписват в списъци, поддържани от апелативните съдилища и от Касационния съд.

Във Франция има между 8 000 и 10 000 вещи лица към съдилищата.

Вещите лица по граждански, търговски и административни дела може да се назначават в предварителното или досъдебното производство. 80 % от процедурите по възлагане на експертиза се образуват на такъв досъдебен етап.

Съдът назначава вещо лице, когато се нуждае от техническо експертно становище, за да реши спора: той може да назначи вещото лице служебно или по искане на една от страните. Съдията решава коя страна ще плати аванс за разходите, които ще се използват за плащане на хонорара на вещото лице.

Страните може да предложат вещо лице, но решението кой да бъде назначен като вещо лице се взема винаги от съда или прокурора. Освен ако не бъдат посочени конкретни причини, вещото лице трябва да се избере от изготвените от апелативен съд списък.

При граждански производства страните са силно ангажирани със заданието на вещото лице. Те трябва да съдействат на вещото лице и да отговарят на всички негови искания за документи. Страните може да задават пряко въпроси на експерта по време на съдебните прения и да искат той/тя да коментира техните забележки. Тези възможности са далеч по-ограничени при наказателните производства, където работата на вещите лица зависи много повече от съдията или прокурора, който ги е назначил.

2. Процедура

Основни нормативни актове относно съдебните експертизи във Франция:

Наказателно-процесуален кодекс и Граждански процесуален кодекс;

Закон 71-498 от 29 юни 1971 г. за вещите лица, изменен няколко пъти, по-специално на 18 ноември 2016 г.;

Указ от 23 декември 2004 г., изменен няколко пъти.

Вещите лица могат да осъществяват контакт със страните по време на производството, но при стриктно спазване на принципа на състезателното производство. Предвидени са изключения от това правило, когато става дума за лекарска и фирмена тайна.

Няма задължителна структура за изготвяните от вещите лица писмени заключения, но съществуват инициативи за запълване на този пропуск.

Все пак в заключението вещото лице трябва:

да изложи подробно аргументацията си;
да посочи документите, на които се основава мнението му;
да отговори на твърденията на страните;
да даде пълен списък на документите, които са му били предоставени.

Когато съдът е изискал предварително становище, вещото лице го изпраща на страните, за да получи техните коментари.

При наказателни производства вещото лице трябва да присъства на съдебното заседание. При граждански дела съдът може да поиска от вещото лице да присъства на съдебното заседание.

С решение на съда вещото лице може да бъде задължено да изготви допълнително заключение, например след като страните са коментирали заключението и са задали допълнителни въпроси.

Съдът контролира напредъка на работата на вещото лице. Тази задача се възлага на специален съдия от първоинстанционен съд.

Представената тук информация е събрана при изпълнението на проекта „Намиране на вещо лице“ чрез контакти по държави, избрани от [Европейския институт за експертизи и експерти \(ЕЕЕИ\)](#).

Последна актуализация: 22/09/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Намерете вещо лице - Хърватия

I. Списъци и регистри на експерти

Въз основа на своя опит назначените от съда експерти осигуряват на съда услугата за предоставяне на експертно становище, когато е необходимо, с цел установяване или изясняване на установените в хода на производството факти.

Жупанийските (окръжните) и търговските съдилища поддържат списък на експерти, които могат да бъдат назначавани от съдилищата, както и списък на юридически лица, институти, институции и държавни органи, на които е разрешено да извършват дейност като експерти (наричан по-нататък: списък на правните субекти). Списъците се публикуват на уебсайтовете на съдилищата.

Министерство на правосъдието поддържа единен електронен [списък на експерти, които могат да бъдат назначавани от съдилищата](#), в който подреждането е по области на компетентност, както и [списък на правните субекти](#) за цялата територия на Република Хърватия, и ги публикува на [своя уебсайт](#).

Процедурата за вписване на експерти в списъка започва по молба, подадена до председателя на жупанийския или търговския съд, който е компетентен по отношение на мястото на пребиваване на молителя или седалището на правния субект. Граждани на държави — членки на Европейския съюз, и граждани на държавите, които са страни по Споразумението за Европейското икономическо пространство, които нямат постоянно местопребиваване в Република Хърватия, подават молби за вписване до Жупанийския съд на Загреб или до Търговския съд на Загреб. Ако кандидатът за вписване в списъка отговаря на изискванията, председателят на съответния жупанийски или търговски съд ще изпрати кандидата за оценка на познанията му за структурата на съдебната власт, публичната администрация и правната терминология, преди да вземе решение за неговото/нейното вписване като експерт. Изпитът се провежда от комитетите за оценка на знанията към жупанийските съдилища, които се състоят от председател и двама членове измежду съдиите на този съд. Кандидатите за работа на пълно работно време, които имат диплома по право, не е необходимо да се явяват на изпит. Председателят на съответния съд ще насочи кандидатите за регистрация, а тези, които са издържали изпита, към професионално обучение в професионална организация на съдебните експерти. (Съдебните експерти обаче, притежаващи валидно разрешително за работа (лиценз), както и служителите, които изготвят експертизи в институти, институции и държавни органи, не са задължени да преминат професионално обучение в области на компетентност, за които тези институти, институции и държавни органи са упълномощени да извършват експертиза).

След завършване на професионалното обучение и събиране на доказателствата относно допустимостта за назначаване като регистриран експерт или относно изпълнението на условията за извършване на съдебни експертизи, председателят на съответния жупанийски или търговски съд ще вземе решение по молбата и ще издаде решение.

Назначените от съда експерти и правни субекти трябва да имат застраховка за целия период, през който изготвят дадена експертиза.

Доказателство за сключения договор за застраховка „Гражданска отговорност“ (застрахователна полица) се предоставя на председателя на компетентния жупанийски или търговски съд преди вписването в списъка, както и всяка следваща година за периода, през който експертът е назначен или одобрен.

Експертите се вписват в списъка за срок от четири години. Правните субекти, институти, институциите или държавните органи се упълномощават да изготвят съдебни експертизи за срок от четири години.

Назначеният експерт полага клетва пред председателя на съда, който го е назначил за регистриран експерт.

След изтичане на срока, за който той/тя е назначен, вписаният експерт може да бъде повторно назначен за срок от четири години, а правните субекти, институти, институциите или държавните органи могат да бъдат отново одобрени да изготвят съдебни експертизи. Молбата за повторно назначаване или одобряване се подава не по-късно от 30 дни преди изтичане на текущото назначение.

Вписването като експерт в регистъра ще бъде отменено (временно) от председателя на съответния жупанийски или търговски съд:

ако експертът го поиска;

ако експертът промени мястото си на пребиваване, ако се установи, че той/тя не е отговарял(а) на условията за регистрация или че е престанал(а) да отговаря на условията за назначение;

ако въз основа на окончателно решение на компетентния орган за него или нея е обявено, че не е способен(на) да извършва дейности в областта, за която той или тя е бил(а) назначен(а);

ако той/тя е лишен(а) от правоспособност по силата на окончателно съдебно решение;

ако той/тя е осъден(а) за криминално престъпление, което е пречка за допускане до държавна служба;

ако той/тя изпълнява задачите си като експерт недобросъвестно или небрежно;

ако той/тя не представи след изтичане на определения период доказателство за сключен договор за застраховка „Гражданска отговорност“ във връзка с изпълнението на задълженията си като регистриран експерт;

ако той/тя не спазва разпоредбите относно професионалната тайна във връзка с информацията, която е научил(а) по време на провеждането на дадена експертиза.

Председателят на съответния жупанийски или търговски съд ще отмени за постоянно вписването на даден експерт в списъка, ако експертът изпълнява функцията на назначен от съда експерт, след като издадената заповед за временен отказ или забрана за изпълнение на неговите задължения влезе в сила.

Експертите или правните субекти, които са упълномощени да упражняват дейност като назначени от съда експерти, са длъжни незабавно да докладват на съда, който ги е вписал в списъка като назначени или упълномощени лица, за всяка промяна на данните си. Съдът е длъжен незабавно да отрази тези промени в списъците, в които са регистрирани експертите или правните субекти, които могат да бъдат назначавани от съдилищата.

II. Квалификация на експертите

Наредбата за назначените от съда експерти („Официален вестник“ 38/14, 123/15, 29/16 — поправка и 61/19) определя условията и процедурата за назначаване и правата и задълженията на назначените от съда експерти.

Дадено лице може да работи като назначен от съда експерт, ако отговаря на следните изисквания:

1. той/тя е гражданин на Република Хърватия, гражданин на държава — членка на Европейския съюз, или гражданин на държава, която е страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство;
2. той/тя е в състояние да изпълнява задълженията на назначен от съда експерт;
3. Той/тя след завършване на съответното образование или училище е работил(а) по професията, а именно:
най-малко 8 години — ако той/тя има степен за завършено университетско образование или степен за следдипломна специализирана квалификация;
най-малко 10 години — ако той/тя е завършил(а) съответно степен „бакалавър“ или има степен „професионален бакалавър“;
най-малко 12 години — ако той/тя е завършил(а) съответното средно образование и не съществува подходяща степен „бакалавър“ или „професионален бакалавър“, или степен „бакалавър“ или степен за следдипломна специализирана квалификация;
4. той/тя успешно е положил(а) изпита за оценка на познанията за структурата на съдебната власт, публичната администрация и правната терминология;
5. той/тя успешно е завършил(а) професионалното обучение съгласно определеното от съответната професионална организация;
6. той/тя има договор за застраховка „Гражданска отговорност“ във връзка с изпълнението на задълженията си като назначен от съда експерт;
7. той/тя е придобил(а) степените, които са от значение в неговата/нейната област на компетентност;
8. няма пречки лицето да постъпи на държавна служба.

Професионалното обучение не може да продължи повече от една година. Професионалните организации са задължени да назначават ментори за професионалното обучение. Всеки регистриран експерт може да бъде назначен за обучаващ ментор, ако има най-малко пет години стаж и е работил като назначен от съда експерт. Списъкът на менторите трябва да бъде предоставен на жупанийските и търговските съдилища. Способността на кандидата (който е насочен към професионално обучение) да изпълнява задълженията на назначен от съда експерт се определя въз основа на доклада за професионалното обучение, което кандидатът е преминал. Въз основа на писмения доклад на обучаващия ментор в рамките на един месец след приключване на професионалното обучение съответната професионална организация е длъжна да изготви становище в писмена форма относно успеваемостта на кандидата по време на обучението и неговата компетентност да изпълнява функцията на назначен от съда експерт. Съответната професионална организация е длъжна да изпрати този доклад до председателя на съответния жупанийски или търговски съд.

Лекарите-специалисти отговарят на изискванията за вписване в списъка, след като са издържали изпита за специалност.

Правните субекти отговарят на условията за изготвяне на съдебни експертизи:

ако те също са регистрирани в своята сфера на компетентност за конкретна област;

ако техните служители са вписани в списъка на експертите за областта, за която се иска одобрение;

ако имат договор за застраховка „Гражданска отговорност“ във връзка с изготвянето на съдебни експертизи.

III. Възнаграждение на експертите

В съдебното производство експертите се избират предимно от списъка на регистрираните експерти.

Назначените от съда експерти имат право на възнаграждение и компенсация за материалните разходи. Размерът на компенсацията се определя индивидуално от съда в съответствие със специална ценова листа за компенсацията на материалните разходи и възнагражденията на назначените от съда експерти. Горната ценова листа е неразделна част от Правилника за назначените от съда експерти.

Разходите на назначения от съда експерт във връзка с експертизата се възстановяват след приключването ѝ.

IV. Отговорност на експертите

Назначените от съда експерти или правни субекти трябва да имат застраховка за целия период, през който провеждат дадена експертиза. Най-ниският размер на застраховката „Гражданска отговорност“ за изготвяне на съдебна експертиза е 200 000,00 HRK (приблизително 26 807,50 EUR) за физически лица и 500 000,00 HRK (приблизително 67 018,74 EUR) за правни субекти.

Гражданин на държава — членка на Европейския съюз, или на държава, която е страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, може да бъде застрахован в собствената си държава за изпълнение на неговите задължения като експерт.

V. Допълнителна информация относно работата на експертите

Назначаването на експертите се урежда от процесуалните закони, т.е. от Гражданския процесуален кодекс и от Наказателно-процесуалния кодекс.

VI. Назначаване на експерти

Съдебните експерти се назначават от съда по искане на една от страните или служебно за конкретно съдебно производство, когато е необходимо да се представят експертни доказателства за установяване или изясняване на фактите, които следва да бъдат определени.

VI.1. Експертно заключение

Формата за представяне на констатациите и становищата на назначените от съда експерти не е регламентирана. Съдът ще определи дали експертът ще представи своите констатации и становище само устно по време на изслушването или ще ги предостави в писмена форма преди изслушването. Съдът ще определи в писмена форма краен срок за представяне на констатациите и становищата, който не може да превишава 60 дни. Експертът винаги трябва да изрази своето становище. Съдът ще предостави на страните писмени констатации и становище не по-късно от 15 дни преди изслушването, на което ще бъдат обсъждани констатациите.

VI.2. Съдебни заседания


Съдът може да зададе въпроси относно констатациите на експерта по време на съдебното заседание.


Представената тук информация беше събрана по време на проекта „Намиране на експерт“ въз основа на контакти по държави, избрани от  Европейския институт за експертизи и експерти (EIEE).

Последна актуализация: 10/09/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.


Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница  е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Моля, имайте предвид, че версиите на следните езици  вече са преведени.

Намерете вече лице - Люксембург

I. Списъци и регистри на експерти

Министерство на правосъдието поддържа регистър на съдебните експерти. В регистъра се прави разграничение между експерти в 12 области. Той е на разположение за всички специалисти и за обществеността  [тук](#). Въпреки че регистърът е бил създаден във връзка с наказателни и административни дела, той също се използва и за дела в областта на гражданското и търговското право. Съдилищата не са задължени да назначават експерти, включени в регистъра, но обикновено го правят.

Специалистите подават заявление до Министерство на правосъдието, за да бъдат включени в регистъра. Пълното досие (включително диплома в съответната област, доказателство за професионален стаж, автобиография и свидетелство за съдимост) се изпраща до Министерство на правосъдието, което след това започва процедура за проверка, наред с другото, на надеждността на експерта. След проверка на квалификацията на кандидата (включително степени и допълнително образование в областта) и стажа Министерството решава дали да регистрира експерта. Ако бъдат допуснати до вписване в регистъра, експертите трябва да положат клетва в съда.

След като бъдат определени от Министерство на правосъдието и положат клетва в съда, съдържанието на регистъра се публикува в Официален вестник на Люксембург. Веднъж вписани, експертите нямат конкретни задължения. Не е необходимо да изпращат доклади за дейността си до Министерството. Те не са задължени да преминават през продължаващо образование. Регистърът се актуализира периодично.

Регистрацията на експертите може да бъде отменена, ако те не спазват своите задължения или нарушат правилата на професионалната етика, или поради други сериозни причини. Такива причини възникват, ако те вече не отговарят на изискванията за квалификация, установено е, че пренебрегват своите задължения или вече не отговарят на изискванията за надеждност, например са били признати за виновни за престъпление. Експертът се освобождава с решение на министъра, след като се вземе предвид становището на прокурора и се изслуша въпросният експерт. Освобождаването става под формата на отмяна с министерски декрет. Отмяната може да бъде обжалвана пред административния съд. Няма специфичен кодекс за поведение или етичен кодекс, приложим по отношение на експертите. Трябва обаче да бъдат спазвани етичните или другите професионални кодекси, приложими за конкретната професия на експерта.

II. Квалификация на експертите

Експертите трябва да придобият определена образователна степен по дисциплината, в която специализират, за да се нарекат експерти. Тези степени ще бъдат от съществено значение за вписването им в регистъра на експертите, поддържан от Министерство на правосъдието. Не е необходимо експертите да бъдат членове на професионална организация, за да практикуват като експерти, нито пък трябва редовно да усъвършенстват своите умения (няма система за продължаващо правно образование, но експертите могат да преминават през обучения на доброволен принцип).

III. Възнаграждение на експертите

Възнаграждението на експертите се определя с наредба. В специфични случаи, по-специално когато мисията на експерта е особено сложна, съдът може да реши да не прилага законовата тарифа. На практика експертите обикновено искат от страните да се съгласят да бъде платена по-висока сума от посочената в закона тарифа. При граждански дела, когато са назначени от съда, едната страна е длъжна да плати авансово на експерта. Експертите могат да получават авансово плащане за възнагражденията си, които превишават законовата тарифа. В края на производството обаче, когато постановява окончателно решение по същество, съдът решава кой трябва да поеме крайната тежест на разходите. Тежестта на разходите може да бъде поделена между страните. Страните могат да получат правна помощ във връзка с възнагражденията на експертите при установени ставки.

При наказателни дела държавата винаги извършва авансовото плащане на разходите. Ако бъде осъден, ответникът трябва да плати само възнаграждението на експерта. Държавата може също така да плати на експертите, назначени по искане на прокурора.

IV. Отговорност на експертите

Няма специфични правила, приложими по отношение на отговорността на експертите. Действията им следователно се регулират от правилата на общото договорно и деликтно право. Тези правила не предвиждат праг на отговорността. Няма задължение за покриване на евентуалната отговорност на експерта чрез застраховка за професионална отговорност.

V. Допълнителна информация относно работата на експертите

Назначаването на експертите се урежда със специален закон от 7 юли 1971 г. — „Loi du 7 juillet 1971 portant en matière répressive et administrative, institution d'experts, de traducteurs et d'interprètes assermentés et complétant les dispositions légales relatives à l'assermentation des experts, traducteurs et interprètes“. Този закон се отнася само до наказателни и административни дела. Няма специфичен закон относно гражданските дела. Прилагат се някои разпоредби на Наказателно-процесуалния кодекс и на Гражданския процесуален кодекс, както и общият закон за административнопроцесуалното право от 21 юни 1999 г. — „loi du 21 juin 1999 portant règlement de procédure devant les juridictions administratives“. Няма съществени различия между процедурите по назначаване в граждански, административни и наказателни дела. При наказателни дела обаче ответникът има права с по-широк обхват, отколкото при други дела. По-голяма част от съдебните експерти се назначават в рамките на предварителното производство преди съдебния процес. Най-малко половината от исканията за назначаване на експерт се инициират в рамките на предварителното производство. Назначаването на експерти по време на главното производство не е често срещана практика.

1. Назначаване на експерти

В Люксембург съдебните експерти се назначават от съдилищата или се наемат от страните. Само съдии могат да назначават експерти със статут на съдебни експерти, било по искане на страните или служебно. При наказателни дела разследващият съдия, „juge d'instruction“, често назначава експерт, било по искане на ответника или на прокурора. Разследващият съдия може също така да назначи експерта служебно. Тъй като решението на разследващия съдия е предварително решение, принципът на състезателното производство не се прилага.

При наказателните дела съществуват специални правила за съекспертите или контраекспертите, които са на разположение на ответника.

При граждански, търговски и административни дела даден експерт може да бъде назначен преди съдебното производство, ако е налице особено спешна ситуация.

а) Назначаване от съда

По време на главното производство съдът назначава съдебен експерт, когато се нуждае от съвет по технически въпроси, възникнали в хода на производството. Съдът може да направи това по искане на страните или служебно. Експертите трябва да докладват за всеки конфликт на интереси по отношение на някоя от страните.

Назначаването на експерт в досъдебната фаза е възможно, ако обстоятелствата са спешни или експертизата е необходима с оглед на предстоящо производство по съществото на делото. Назначаването на експерт в предварителната фаза е единствено за целите на производството и изисква страните да подадат специфична молба. По принцип тази процедура не може да бъде започната, без ответникът да е получил възможността да бъде изслушан от съдията. В случай на изключителна спешност обаче съдебните експерти могат да бъдат назначени незабавно, но в този случай, ответникът трябва да получи възможността да бъде изслушан на по-късен етап. Когато се подава молба за назначаване на съдебен експерт или се прави коментар относно предложението на съда да се назначи такъв, страните могат да предлагат имена и да се споразумеят за конкретен експерт. Ако съдът реши да назначи съдебен експерт служебно, той следва да уведоми за това страните и да поиска техните коментари преди да вземе такова решение. Съдилищата не са задължени да назначават експерти, включени в регистъра на експертите, въпреки че практиката им е именно такава.

б) Назначаване от страните по делото

Въпреки че страните никога не назначават съдебните експерти, те могат да участват в назначаването на експерт от съда. Те могат да се споразумеят относно мисията на експерта, тежестта на разходите и дори за конкретен експерт. След това те ще изпратят общо писмо за назначаване до избрания експерт. Ако двете страни се споразумеят, съдията може да разреши експертът да бъде назначен. Това се случва доста често в предварителните производства.

2. Производство (гражданско)

Веднъж назначен, съдебният експерт ще организира среща със страните, за да обсъди случая с тях. Експертите обикновено осъществяват връзка със страните чрез адвокатите и също така информират съда за съответното развитие. Няма специфични правила как да се направи това, с изключение на изискването за зачитане по всяко време на принципа на състезателното производство: всяка страна има правото по всяко време да изрази своето становище по всички аспекти на делото.

Има две смекчаващи обстоятелства при прилагането на този принцип. Те засягат проучванията от страна на експертите на чисто фактически аспекти и разследванията, които се отнасят до частната сфера (т.е. медицински прегледи). В тези случаи обаче експертът трябва да представи резултатите от разследванията си на другата страна преди да финализира експертното си заключение.

Напредъкът на разследванията на експертите се наблюдава от компетентния съд. Когато е подадена молба в този смисъл, съдът може да се съгласи, че експертът не е достатъчно квалифициран, и да назначи друг експерт. Тъй като в по-голяма част от случаите се назначава само един експерт, няма процедура, при която да се назначава среща с експерта преди съдебното производство с цел да се ограничат въпросите.

а) Експертно заключение

Експертът предоставя своето експертно заключение в писмена форма. Експертното заключение няма конкретна структура, която експертът трябва да следва. Експертът има задължението да изпълни своята мисия лоялно и при спазване на принципа на състезателното производство. Той трябва да отговори на всички въпроси, попадащи в обхвата на мисията му, но не му е разрешено да отговаря на правни въпроси. Мандатът на експерта ще бъде ограничен от съда, с изключение на случаите, в които експертът е назначен от страните, без намесата на съдията, когато той ще отговаря на въпроси, отнасящи се до страните.

Предварителното експертно заключение не е задължително, но може да бъде изготвено, ако обстоятелствата го изискват в конкретния случай. Такъв е случаят по-специално, ако в хода на изпълнение на мисията възникнат нови въпроси или ако страните не си сътрудничат с експерта. Случаите, в които експертът трябва да предостави допълнително експертно заключение, са редки. Това може да се случи, когато експертът не е отговорил на всички въпроси, попадащи в обхвата на мисията му, или когато възникнат допълнителни въпроси на по-късен етап. Съдът ще издаде ново решение, с което се определя необходимостта от допълнителна информация и се уточняват въпросите, на които трябва да се отговори. Страните могат да изпратят искане до съдията за допълнително разяснение. На практика обаче е по-вероятно да бъде назначен нов експерт в зависимост от удовлетвореността на страните от първото експертно заключение.

Експертните заключения могат да бъдат обжалвани чрез становища на страните и чрез контраекспертизи. Съдилищата не са обвързани със становището, изразено в експертните заключения. Съдебната практика гласи, че съдът може да се отклони от становището на експерта, ако има достатъчно основания за това, т.е. ако едната или двете страни докажат, че експертът не е прав. Експертните заключения за изразяване на възражения имат същата доказателствена стойност, независимо дали експертът е бил назначен от съда или от страните по делото. Експертни заключения, иницирани само от едната страна, или експертни заключения за изразяване на възражения, както и експертни заключения, изготвени без експертът да е спазил принципа на състезателното производство, могат да бъдат представени и разисквани по време на съдебното производство, но те нямат същата доказателствена стойност, която имат експертните заключения, изготвени при спазване на този принцип.

б) Съдебни заседания

Експертите не трябва да присъстват на разпоредителните заседания. Експертите следва да присъстват на съдебните заседания, за да отговорят на въпросите на съда, след като са предоставили експертното си заключение. Те не се подлагат на кръстосан разпит пред съда.

Представената тук информация беше събрана по време на проекта „Намиране на експерт“ въз основа на контакти по държави, избрани от [Европейския институт за експертизи и експерти \(ЕЕЕИ\)](#).

Последна актуализация: 16/10/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Намерете вещо лице - Малта

I. Списъци и регистри на вещи лица

Съдът може да използва списък или регистър на лицата, проявяващи интерес да изпълняват функциите на вещо лице. Списъкът или регистърът се поддържа от Министерството на правосъдието. Членовете на съдебната система са свободни да преценяват кого да назначат като вещо лице по дело, като избират от списъка/регистъра, който им е предоставен за вътрешно ползване. Този регистър е предназначен само за съдебната система. Лицата, проявяващи интерес да изпълняват функциите на вещо лице, трябва да заявят интереса си, за да може имената и данните им да бъдат включени в списъка на Министерството на правосъдието. Те не полагат клетва. От тях обаче се изисква да попълнят формуляр за

комплексна проверка, в която дават съгласието си за извършване на проверки от страна на Министерство на правосъдието, като трябва да приложат към формуляра заверено копие на разрешителното си и/или на удостоверенията за придобити квалификации, скорошно полицейско свидетелство за добро поведение, автобиография по модела Eurgrass и ръкописно мотивационно писмо. Общият брой на лицата, проявяващи интерес да изпълняват функциите на вещо лице в съда, е около 1 000. Съдиите и магистратите обаче могат да назначат всяко лице, което считат за подходящо и компетентно, дори то да не е включено в списъците (съдилищата имат свобода на избор). И накрая, съдилищата също публикуват три списъка на съдебни вещи лица — архитекти и строителни инженери, счетоводители и инженери. Те се публикуват ежегодно в Държавен вестник.

Списък на вещите лица за 2019 г. е публикуван [тук](#) (стр. 4 и следв. от документа във формат PDF).

II. Квалификации на вещото лице

Вещите лица трябва да бъдат квалифицирани, за да могат да се наричат „вещи“ лица, но не е необходимо да са членове на професионална организация. Не е предвидена система за продължаващо професионално развитие и няма изисквания за редовно повишаване на квалификациите. Няма курсове за вещи лица. Наименованието „вещо лице“ не е защитено и не се прави разграничение между различни видове вещи лица. Поддържаният от Министерство на правосъдието списък/регистър на лицата, проявяващи интерес да изпълняват функциите на вещо лице, е организиран в категории според областта на експертни познания.

III. Възнаграждение на вещите лица

Възнаграждението на вещото лице се изчислява по фиксирана тарифа, но няма ограничения относно реда и условията за заплащането му. Възнаграждението на вещото лице се заплаща от една от страните по делото, но съдът решава коя от тях трябва да заплати разностите. Предвидена е възможност страните да получат правна помощ, но няма предписани ставки. Що се отнася до евентуално авансово плащане, съдът може да разпреди на страните да внесат депозит в съда, като той се използва за плащане на вещото лице след приключване на работата му.

IV. Отговорност на вещите лица

Прилагат се общите принципи на деликтното и договорното право, като отговорността е неограничена. От вещите лица не се изисква да имат застраховка „Професионална отговорност“.

V. Допълнителна информация

Назначаването на вещи лица е уредено в [членове 644—682](#) от Кодекса за организационното устройство и гражданския процес (глава 12 от Законите на Малта).

Освен това в областта на наказателното право назначаването на вещи лица е уредено в [членове 650—657](#) от Наказателния кодекс (глава 9 от Законите на Малта).

Назначаване на вещи лица

При гражданските производства вещите лица се назначават от съда и дори могат да бъдат предлагани от страните по делото. Вещите лица се назначават по искане на съда или на страните, когато е необходимо да се изяснят технически въпроси. Такъв е случаят, например, когато става дума за строителни работи, пътнотранспортни произшествия, счетоводни въпроси, медицински проблеми и оценка на вреди.

При наказателните дела вещите лица се избират от съда. Процедурата за оспорване на избора на такива вещи лица е същата, като тази при гражданските дела. Вещите лица по наказателни дела могат да представят заключението си устно или писмено, в зависимост от указанията на съда. В него трябва да бъдат посочени фактите и обстоятелствата, на които почиват изводите на вещото лице. Ако заключението се излага устно, то трябва да бъде записано от съдебния секретар или от лицето, извършващо действия вместо него.

1. Назначаване от съда

Вещите лица са правно задължени да декларират наличието на конфликт на интереси. Заключениеята на вещите лица, назначени от съда, имат по-голяма тежест от тези на вещите лица, назначени от страните.

2. Назначаване от страните

Няма специална процедура за назначаване от някоя от страните. Възможно е едно вещо лице да бъде назначено по съвместно съгласие на страните. Съдът може да разпреди на страните да назначат само едно вещо лице.

VI. Процедура

A) Гражданско производство

Няма разлика в процедурата по назначаване в предварителното или досъдебното производство.

1. Заключение на вещото лице

От страните се очаква да дадат подробни указания на вещото лице и да поставят въпросите, на които вещото лице трябва да отговори. В определенията, с които съдът назначава вещото лице, се посочва заданието на вещото лице. След като представи заключението си и получи заплащането си, вещото лице се приканва да положи клетва за истинността на заключенията си, след което се подлага на кръстосан разпит от страните по делото.

Не е предвидена задължителна структура на заключението и от вещите лица не се изисква да представят предварително заключение. Очаква се те да отговорят на въпросите на страните в окончателното заключение. В член 665 от Кодекса за организационното устройство и гражданския процес (глава 12 от Законите на Малта) е посочено какво трябва да съдържа заключението. В него се предвижда, че в заключението трябва да бъдат посочени извършените проучвания и основанията за направените заключения. Освен това в тази разпоредба се посочва, че заключението следва да бъде написано ясно и четливо на пишеща машина или с мастило. Към заключението не следва да се прилагат планове или модели, освен ако съдът е поискал това или ако страните дадат съгласието си.

2. Изслушване в съда

Няма изискване вещото лице да участва в предварително изслушване. Обичайната практика е вещите лица да информират страните само за срещите, които ще организират, като всякакви искания на вещите лица към страните трябва да бъдат отправяни по време на тези срещи. Обикновено по време на съдебното изслушване се провежда кръстосан разпит на вещото лице. Съдът не упражнява наблюдение или контрол върху напредъка на работата на вещото лице, нито контрол върху качеството. Страните могат да оспорват заключенията на вещото лице както чрез изявления, така и чрез насрещна експертиза. Съдът не е длъжен да възприеме заключението на вещото лице против вътрешното си убеждение.

Представената тук информация е събрана при изпълнението на проекта „Намиране на вещо лице“ чрез контакти по държави, избрани от [Европейския институт за експертизи и експерти](#).

Последна актуализация: 10/09/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или споменават в този

документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [nl](#) е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Намерете нещо лице - Нидерландия

I. Списъци и регистри на експерти

В Нидерландия съществуват два регистра: един основно в областта на гражданското и административното право (LRGD) и един основно в областта на наказателното право (NRGD). Освен тях съществува Експертен институт за съдебни доказателства (NFI) и Институт за експерти по законодателството в областта на околната среда (STAB), като и двата са на издръжка на нидерландската държава. Освен това съществува нидерландският Съюз за съдебномедицински заключения (NVMSR). Експертите са изброени по области на специализация. Регистрите на експертите се поддържат по различен начин, LRGD и NVMSR са частни, NRGD и NFI се управляват от Министерство на правосъдието, а STAB е независим орган, който работи изрично за съдебната власт. Никой съд не е отговорен за регистъра, нито за качеството на експертите, вписани в него, в Нидерландия той се поддържа строго отделно. Съдилищата разчитат на гаранциите за качество, които тези органи предоставят. Съдиите обаче участват в процеса на приемане и/или акредитация в регистрите LRGD и NRGD.

Връзки:

[🔗 Национален регистър на съдебните експерти](#)

[🔗 Регистър на съдебните експерти в Нидерландия](#)

[🔗 Експерти по законодателството в областта на околната среда и териториалното устройство](#)

[🔗 Нидерландски Съюз за съдебномедицински заключения](#)

Регистрите NRGD/LRGD, NVMSR и уебсайтът на STAB са публично достъпни. Има инструменти за търсене, обаче експертите на STAB не могат да консултират страни, тъй като те са назначени да консултират само съдии, и това би довело до съмнение по отношение на независимостта.

Публични: вж. страница [🔗 Намиране на експерт](#). Този инструмент включва само експерти, вписани в регистъра LRGD. Той е достъпен по области на специализация. Всички експерти, работещи в рамките на STAB, са регистрирани също и в регистъра LRGD.

Членовете на NVMSR преминават през обучение и държат изпити преди да се квалифицират като съдебни експерти.

Експертите трябва да преминават през процедура по акредитация, за да бъдат регистрирани в NRGD, при която се вземат предвид както областта на компетентност, в която те трябва да се отличават със своите постижения, така и тяхната роля като съдебни експерти — необходимите умения, за да бъдеш добър експерт в хода на производството. LRGD се основава на сертифицирането на професионалните стандарти, които се определят от професионалните организации и (търговските) сдружения в рамките на самата професия, както и на образованието за ролята на експерт и системата за постоянно образование.

STAB прилага много строги стандарти за наемане и строга система за постоянно образование. Партньорската оценка на експертните заключения е стандартна процедура в STAB.

Експертите не трябва да полагат клетва. Експертите могат да бъдат освобождавани от регистрите при официални жалби за неспазване на правилата за поведение, приложими за различните съдилища, които са общо взето подобни.

Регистрите се актуализират от управителните административни органи.

II. Квалификация на експерта

Експертите, вписани в регистъра LRGD, трябва да бъдат членове на професионална организация, за да се наричат експерти. От това следва, че критериите за професионализъм и образователните изисквания се определят от този орган. Регистърът NRGD също определя високи стандарти за образование, за да може даден експерт да бъде вписан в регистъра. Експертите често са членове на професионален орган, но има „ниши“ в някои области, за които не съществуват професионални органи, следователно това не е строго задължително. В рамките на STAB, LRGD и най-вероятно NRGD има изискване за постоянно образование под формата на продължаващо професионално развитие. В действителност по отношение на STAB 15 % от времето е запазено за това, а LRGD изисква най-малко 6 часа годишно. Често професионалните организации акредитират образователни институти. Те трябва да докажат, че обучението се провежда, т.е. да предоставят списъци с регистрациите на страните, участващи в образованието, на съответния уебсайт. Образованието има две цели: умения в съдебен контекст и квалификация.

III. Възнаграждение на експертите

Държавата заплаща възнаграждението на експерта при наказателни и административни производства. Съществува фиксирана тарифна система и експертът трябва да направи изчисление предварително. В STAB нещата стоят различно, Министерство на околната среда заплаща на STAB.

Страните по делото заплащат за експертните при граждански дела.

IV. Отговорност на експертите

Експертите носят отговорност в съответствие с общото договорно и деликтно право. Законът или назначаващият съдия не задължават експертите да имат застраховка „Гражданска отговорност“. Експертите могат да бъдат застраховани от дружеството, за което работят. Независимите експерти се застраховат по собствено усмотрение, макар че много професионални организации изискват задължителна застраховка „Гражданска отговорност“.

V. Допълнителна информация относно работата на експертите

Основните законови разпоредби, приложими за съдебната експертиза в Нидерландия, се съдържат в член 194 от Гражданския процесуален кодекс и член 8.47 Awb, Административен кодекс и Закон за съдебната експертиза в наказателното право.

Тези закони представляват рамката: подробни насоки за съдебната експертиза могат да бъдат намерени в [🔗 Практическото ръководство за експерти](#) при гражданско-правни дела в Нидерландия.

Освен това съществува кодекс за поведение — със съответно правно основание — за експерти по наказателно право, а също така има кодекс за поведение в областта на съдебната експертиза, издаден от Върховния административен съд. За повечето форми на експертиза има допълнителни изисквания по отношение на качеството на експертната или квалификацията на експертите.

Званието на експерта не е защитено.

1 Назначаване на експерти

Експертите могат да бъдат назначени от съда или от страните по делото. Назначаването на експерти в административни производства е подобно на това в граждански производства, с тази разлика, че в административното право разносните се поемат от държавата, а в гражданските производства разносните се поемат от страните по делото. Във всички случаи назначеният от съда експерт има задължението да отговаря на въпросите, зададени от съда (евентуално след консултация със страните). В производства пред наказателен съд експертът може да бъде

назначен от прокурора или от съдията във фазата на разследването. За тази цел съществува регистър, който се урежда от закона, и за да бъде включен в него, експертът трябва да отговаря на по-строги изисквания, отколкото при гражданските и административните производства. Всички назначени от съда експерти имат законовото задължение да съобщават за всеки конфликт на интереси.

1.а) Назначаване от съда

Гражданският съд има дискреционни правомощия да назначи експерт *служебно* или съгласно изричното искане на някоя от страните по делото, ако съответните факти не могат да бъдат установени по друг начин. В този случай съдебното заседание за изслушване се отлага за по-късна дата, последваща представянето на експертното заключение. По принцип съдът има свобода на избор и може да назначи всяко лице, което счита за подходящо, да изпълнява функцията на експерт. Назначаването обаче на експерт от съответния регистър е практика, която е широко възприета от всички съдилища. Експертът трябва да докладва пред съда за всеки конфликт на интереси. Назначените от съда експерти имат достъп до преписката по делото. При гражданските производства съществуват допълнителни строги правила, приложими за помощник-експертите, с които се консултира назначеният експерт по време на изпълнение на мисията си, като страните трябва предварително да знаят с кои лица се консултира и на какви въпроси последните ще трябва да отговорят.

1.б) Назначаване от страните по делото

Когато страните назначават експерт, обикновено това се прави в началото на съдебното производство, за да може той да поеме техния случай. Съдът може да използва тези експертни заключения, за да реши делото. По всяко време на производството съдията може да назначи експерт по искане на страните. Всички експерти трябва да работят съгласно приложимите правила и кодекси за поведение на назначените от съда експерти. Възможно е двете страни да поискат назначаване на определен експерт, няма приложими специални правила. Съдията може да разпорежи двете страни да назначат по един експерт, но това не е обичайна практика.

2 Производство

2.а) Граждански производства

Съдът следи напредъка на разследванията на експертите само по отношение на управлението на времето. Не се извършва качествен контрол върху работата на експерта и не се правят позовавания в съдебните решения. STAB обаче получава редовно обратна информация от съдилищата за резултатите на неговите експерти, въпреки че експертите на STAB рядко се търсят за граждански производства.

Страните могат да оспорят експертното заключение, като изразят становище или като предоставят контраекспертиза. Съдилищата не са обвързани с експертното заключение, но обикновено те се съобразяват с експерта, който са назначили. Съществува тенденция експертите на страните да имат по-малко влияние от назначените от съда експерти. Няма процедури, при които се осъществяват срещи с експертите преди процеса или се провежда кръстосан разпит преди процеса в опит да се ограничат въпросите и съдът да разбере разликите.

На експертите се разрешава да поддържат контакт със страните по време на производството, но само ако е необходимо за установяване на фактите и в присъствието на всички страни. Експертът трябва да провежда срещите в присъствието на всички страни, за да събере техните коментари, ако професионалните стандарти не го ограничават в това отношение, като например при медицинските случаи.

1. Експертно заключение

В Нидерландия съществува образец на рамково експертно заключение. Експертите са длъжни да представят предварително заключение, като страните имат право да отправят забележки. Експертът трябва да отговори на доводите на страните както по предварителното заключение, така и по окончателното заключение. Няма други специфични изисквания, които трябва да бъдат спазени в заключението. Ако съдът разпорежи, експертът трябва да представи допълнително експертно заключение, например ако има допълнителни въпроси. Заключениеето обикновено се изготвя в писмена форма, но може също да бъде представено и устно при изслушване в съда.

2. Съдебни заседания

Съдът разпорежда експертът да присъства на съдебните заседания само в изключителни случаи — това може да бъде поискано от страните или разпорежено от съдията. Кръстосаният разпит не е обичайна практика.

2.б) Друго

Разликите при производства, различни от гражданските, са незначителни.

Представената тук информация беше събрана по време на проекта „Намиране на експерт“ въз основа на контакти по държави, избрани от  Европейския институт за експертизи и експерти (EEEI).

Последна актуализация: 10/09/2020


Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Намерете нещо лице - Австрия

I. Списъци и регистри на вещите лица

В Австрия лицата, които са на разположение да извършват дейност като вещи лица в рамките на съдебни производства или разследвания, провеждани от прокуратурата, се вписват в регистъра на вещите лица, поддържан от председателите на окръжните съдилища по съответните съдебни райони, като вписванията са разделени по области на специализация.

Регистрите са публично достъпни  [тук](#).

Вещите лица трябва да подадат заявление и да положат изпит, за да бъдат вписани в регистъра на вещите лица.

II. Квалификация на вещите лица

Кандидатите, които искат да бъдат назначени от съдилищата, трябва да докажат професионален опит в своята област на познания. Вещите лица трябва да притежават задълбочени познания по най-важните принципи на австрийското процесуално право, да умеят да изготвят експертни становища и да представят доказателство за 10 или 5 години професионален стаж в съответната специализирана област през периода, непосредствено предхождащ вписването им в регистъра (ако имат съответната университетска диплома или са завършили курс на обучение във висше професионално училище). Освен това вещото лице трябва да е напълно дееспособно и надеждно. За да бъдат надеждни, вещите лица трябва да са безупречни в цялото си поведение като гаранция за тяхната непристрастност и качеството на работата им.

Заявлението за вписване в регистъра на „заклети и сертифицирани“ вещи лица (използваният от Европейския институт за експертизи и експерти (EEEI) термин е „признат експерт“) трябва да се подаде до председателя на окръжния съд в района по обичайно местопребиваване или място на професионална дейност на заявителя.

В хода на процедурата по регистрация отговарящият за нея председател възлага на комисия задачата да изготви експертно становище дали са изпълнени изискванията за регистрация.

Преди да бъдат регистрирани, вещите лица трябва да положат клетва.

Ако отговарят на горепосочените изисквания, те се назначават от отговарящия за регистрацията председател за срок от 5 години. След всеки петгодишен период те трябва да подават ново заявление. Ако и тогава вещите лица все още отговарят на изискванията, регистрацията им в списъка на съдебните експерти се удължава (обикновено не е необходимо да полагат друг изпит).

Вещите лица могат да бъдат заличени от регистъра по тяхно желание, ако вече не отговарят на изискванията или ако председателят, отговарящ за регистрацията, вземе такова решение. Решенията за заличаване от регистъра или за отказ за повторно сертифициране на вещо лице трябва да бъдат надлежно мотивирани и могат да бъдат обжалвани.

Има етичен кодекс (*Ethikkodex* — връзка [тук](#)), публикуван от Австрийската асоциация на заклетите и сертифицирани вещи лица.

III. Възнаграждение на вещите лица

III.1 Обща информация

Хонорарите на вещите лица са уредени в Австрийския закон за правото на хонорари (*Gebührenanspruchsgesetz* — връзка [тук](#)). Този закон съдържа общи правила, приложими към вещите лица. Той включва и специална система за възнагражденията за лекари, антрополози, зъболекари, ветеринарни лекари, експерти по химически анализ и експерти по моторни превозни средства.

III.2 Хонорари

Хонорарите обикновено зависят от сложността на експертизата. При наказателните производства и производствата пред семейния съд съществува специална система за компенсация, наред с другото, за определени вещи лица (вж. точка III.1).

III.3 Плащане

Вещите лица трябва да представят на съда фактура за хонорара си в срок от 4 седмици след представяне на становището си. Хонорарите обикновено се плащат с банков превод.

III.3.1 Граждански производства

При граждански производства, преди вещото лице да започне работа по становището си, съдът обикновено разпорежда на двете страни да направят авансово плащане (*Kostenvorschuss*) на съда. Размерът на това плащане зависи от сложността на делото и обхвата на становището, което вещото лице трябва да даде. Възнаграждението обикновено се изчислява въз основа на броя часове, през които вещото лице е работило по случая, умножени по почасова ставка. Добавят се също разходите и ДДС. Съдът разпорежда според своя опит какъв да е размерът на сумата, която страните трябва да внесат. Ако внесената сума не е достатъчна, може да се разпорежи допълнително авансово плащане.

III.3.2 Наказателни производства

При наказателни производства възнаграждението на вещото лице се плаща от държавата, а в случай на осъдителна присъда разноските се възстановяват от осъденото лице.

III.3.3 Производства пред семейния съд

При производства пред семейния съд възнаграждението на вещото лице по принцип се плаща от държавата.

III.4 Случаи на правна помощ

По принцип правна помощ се предоставя на лица, които поради своето материално положение нямат възможност да поемат изцяло или частично съдебните разноски, включително разноските за вещи лица. Получателите на правна помощ трябва да възстановят изцяло или частично таксите, ако финансовото им положение се подобри значително в срок от 3 години след съдебното производство. Следва да се отбележи, че загубилата страна винаги поема таксите на спечелилата страна.

III.5 Възстановяване на хонорара на вещите лица

Съдът се произнася по разноските на вещото лице в самостоятелно решение за хонорара или в рамките на решението по същество. Следователно присъдените разноски подлежат на принудително изпълнение.

IV. Отговорност на вещите лица

Вещите лица носят отговорност в съответствие с общото облигационно и деликтно право. Те са задължени да осигурят покритие за евентуалната си отговорност чрез застраховка „Професионална отговорност“.

V. Допълнителна информация относно работата на вещите лица

На уебсайта на Австрийската асоциация на заклетите и сертифицирани вещи лица (*Hauptverband der allgemein beeideten und gerichtlich zertifizierten Sachverständigen Österreichs* — връзка [тук](#)) е предоставена подробна информация относно разноските (образци на хонорарни сметки) и условията за вписване в регистъра на вещите лица. Уебсайтът съдържа много полезна информация и е лесно достъпен.

V.1 Правни основания

Основните правни разпоредби, които се прилагат в Австрия по отношение на съдебните експертни становища, са:

Членове 351—367 от Австрийския граждански процесуален кодекс (*österreichische Zivilprozessordnung (ZPO)* — връзка [тук](#))

Член 31 от Закона за безспорното (охранително) производство (*Außerstreitgesetz* — връзка [тук](#))

Членове 52—53а от Австрийския административнопроцесуален кодекс от 1991 г. (*Allgemeines Verwaltungsverfahrensgesetz* — връзка [тук](#))

Членове 104, 112, 112а и 125—128 от Австрийския наказателнопроцесуален кодекс от 1975 г. (*österreichische Strafprozessordnung* — връзка [тук](#)).

V.2. Назначаване на експерти

Експертите може да се назначават от съда, но не и от участващите страни. Назначаването на вещи лица по административни производства е подобно на това по гражданските производства. При производства за наказателно преследване експертът може да се назначи от прокурора.

V.2.a. Назначаване от съда

Гражданският съд има свобода на преценка дали да назначи вещо лице служебно или по изрично искане на дадена страна по производството, освен ако фактите по делото не могат да бъдат установени по друг начин. Съдът има право да назначи всяко лице, което счита за подходящо да действа като вещо лице. Вещото лице е длъжно да докладва на съда за всеки конфликт на интереси. Вещите лица, назначени от съда, имат достъп до съответните документи към преписката по делото.

V.2.б. Назначаване от страните

В Австрия частните вещи лица се избират от страните. Страните трябва да се позовават на техните експертизи и да ги представят, като в противен случай експертизите се отхвърлят като недопустими. Ако тези изисквания са изпълнени, съдът разглежда и становището на вещото лице. То се приема като доказателство, но не може да отмени становището на назначеното от съда вещо лице. То по-скоро подкрепя правната обоснованост на доводите на страната.

Съдът може да прецени дали да основе мотивите на решението си на становището на назначеното от страната вещо лице.

V.3 Процедура

V.3.a. Експертен доклад

Експертният доклад може да бъде представен в писмен или устен вид. Няма разпоредби, които да регламентират начина, по който трябва да бъде структуриран един експертен доклад.

Ако съдът прецени, че докладът е непълнен, или в случай на неправомерно поведение на вещото лице съдът може да назначи, служебно или по искане на страните, нов или допълнителен експертен доклад. При неправомерно поведение на вещото лице съдът може също така да му разпореди да заплати съдебните такси.

Страните могат да поискат обявяването на експертния доклад за недействителен или да го оспорят чрез съответното становище или контрастановище.

При граждански производства страните са силно ангажирани в работата на вещите лица. Те трябва да им съдействат и да им предоставят всички документи, които вещите лица поискат. Те могат да им задават пряко въпроси по време на състезателните производства и да искат от тях да коментират техните забележки.

V.3.б. Съдебни заседания

Когато докладът е представен в писмен вид, съдът решава дали и до каква степен е необходимо участието на вещото лице в съдебните заседания (по искане на страните, когато е приложимо).

Представената тук информация беше събрана по време на проекта „Намиране на вещо лице“ въз основа на контакти по държави, избрани от [Европейския институт за експертизи и експерти](#).

Последна актуализация: 23/10/2023

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Намерете вещо лице - Полша

I. Списъци и регистри на вещи лица

Всеки окръжен съд разполага със собствен списък на вещи лица. За публикуването му отговаря председателят на окръжния съд. Вж.: за Краков <https://lublin.so.gov.pl/lista-bieglych,m,m1,2,270> за Люблина или http://www.krakow.so.gov.pl/fck_pliki/file/Testowy/Biegli/Biegli_20180205_strona.pdf http://www.krakow.so.gov.pl/fck_pliki/file/Testowy/Biegli/Biegli_20180205_strona.pdf. Регистрите са публично достъпни.

Съществува възрастов критерий — лице, което желае да бъде вещо лице, трябва да е навършило поне 25 години. Вещите лица трябва да притежават специализирани теоретични и практически познания в конкретна област на науката, технологията, изкуството, занаятите или други умения. Критериите за това не са официално определени. Преценката за това дали даден кандидат отговаря на всички условия, за да стане вещо лице, се извършва от председателя на окръжния съд. За да бъдат регистрирани, вещите лица трябва да положат клетва. Лице, което желае да бъде включено в списъка на вещите лица, трябва да подаде молба до председателя на окръжния съд.

Вещо лице може да бъде заличено от регистъра от председателя на окръжния съд:

по негово искане;

ако вещото лице вече не отговаря на изискванията за упражняването на тази функция или ако се установи, че не е отговаряло на тях към момента на поемането ѝ и все още не носи отговорност за тяхното изпълнение;

по важни причини, по-специално, ако не изпълнява длъжността си по подходящ начин.

Няма специален кодекс за поведение или етични стандарти, които да са приложими по отношение на вещите лица, но те трябва да спазват Гражданския процесуален кодекс/ Административнопроцесуалния кодекс/ Наказателно-процесуалния кодекс.

Регистрите се актуализират редовно. Всяка година през януари председателят на окръжния съд обявява списъка на съдебните вещи лица към районните съдилища и Министерството на правосъдието, като незабавно уведомява всички за всяка промяна в списъка и образуването на наказателно производство или лишаването от права на тези лица.

Вещите лица се регистрират за срок от пет години.

Вещите лица се вписват по конкретни области на науката, технологиите, изкуството, занаятите, както и по други умения. Списъкът на вещи лица е много дълъг и разнообразен.

След като бъдат вписани, вещите лица нямат конкретно задължение. Те не са задължени да преминават през продължаващо обучение, макар че са налице съответни следдипломни обучения и курсове. На практика обаче, ако вещите лица желаят да бъдат назначени за следващия период, те следва да могат да докажат, че задълбочават познанията си (посещават курсове, конференции, следдипломни обучения и др.).

II. Квалификации на вещите лица

Вещите лица трябва да притежават специализирани теоретични и практически познания в конкретна област на науката, технологията, изкуството, занаятите или други умения. Критериите за това не са официално определени. Преценката за това дали даден кандидат отговаря на всички условия, за да стане вещо лице, се извършва от председателя на окръжния съд.

От вещите лица не се изисква да членуват в професионален орган. Към тях не се отправя официално искане да усъвършенстват редовно своите умения и не съществува система за продължаващо професионално развитие. Докато са вещи лица, те не е необходимо да доказват, че посещават курсове за продължаващо обучение и не съществува метод, посредством който да бъдат проверявани придобитите знания. Ако обаче искат да бъдат назначени за следващия период, те следва да са в състояние да докажат, че задълбочават знанията си.

III. Възнаграждение на вещите лица

Възнаграждението на вещите лица се определя с Наредба на Министерството на правосъдието от 24 април 2013 г. относно определянето на хонорарите и еднократните суми, изплащани на вещите лица, и начина, по който трябва да се документират необходимите разноски за изготвяне на становище. Вещите лица получават почасови ставки, които са част от определената в Закона за бюджета основна сума. По принцип възнаграждението на вещото лице е обвързано с броя часове, които то е отделило за изготвянето на експертизата, както и с неговата степен на образование. В наредбата са определени минимална и максимална ставка.

Плащането на възнаграждението на вещите лица се поема от съдебната система или от едната от страните. Страните могат да получат правна помощ във връзка с възнаграждението на вещото лице, без да има предписани ставки.

Възнаграждението се определя с наредба. В специфични случаи, особено при сложни ситуации, законоустановената тарифа може да бъде надвишена с конкретно съдебно решение. На практика обаче, за да получат по-високи възнаграждения в рамките на гражданското производство, вещите лица трябва да поискат съгласието на страните.

При граждански дела, когато вещото лице е назначено от съда, на едната страна се разпорежда да му плати авансово. Вещите лица могат да получават авансово плащане на своите възнаграждения. В края на производството обаче, когато постановява решението по същество, съдът решава кой трябва да поеме окончателните разноски. Те могат да бъдат разделени между страните.

При наказателни дела на вещите лица се плаща от държавата (и разноските се възлагат на ответника само в случай че той е осъден по делото): изплатените от държавата средства подлежат на контрол от страна на държавния финансов контрол, който може да оспори плащания, извършени в нарушение на Закона за публичните финанси.

IV. Отговорност на вещите лица

В съответствие с наказателното право вещо лице, което представя невярно становище, може да бъде осъдено на лишаване от свобода до 10 години.

В гражданското право няма специални разпоредби по този въпрос. По отношение на отговорността на вещите лица са приложими общите разпоредби на гражданското право (деликтно право/договорно право).

Вещите лица не са задължени да сключват застраховка за професионална отговорност, която да покрива евентуалната им отговорност.

V. Допълнителна информация относно производствa с участието на вещи лица

Назначаването на вещите лица е уредено с наредбата на Министерството на правосъдието от 24 януари 2005 г. Допълнителна разпоредба е посочена в Гражданския процесуален кодекс, Наказателно-процесуалния кодекс и Административнопроцесуалния кодекс. Страните в граждански производства могат да поискат назначаването на вещо лице. Обикновено назначаването на вещо лице в гражданското производство зависи от авансовото плащане от страните заявители на разходите, свързани с изготвянето на становище.

По принцип в гражданските, наказателните и административните производства се прилагат едни и същи правила. Няма съществени различия между процедурите по назначаване в граждански, административни и наказателни дела.

Званието съдебен експерт може да се използва само по време и за целите на изготвянето на експертно становище за съдилищата или прокуратурата. В Полша има около 15 000 вещи лица.

1. Назначаване на вещи лица

Вещите лица със статут на съдебни експерти се назначават единствено от съдилищата и от прокуратурата. Служебно или по искане на страната).

Становище, изготвено по искане на съд или прокуратура, представлява специален вид доказателство, наречено експертно становище.

Страните могат да наемат вещи лица на частни начала, но тяхното заключение ще бъде подадено като отделно доказателство.

а) Назначаване от съда

Съдът използва списък на вещите лица. Всеки окръжен съд разполага със собствен списък на вещите лица. Назначаването на вещо лице от (местния) регистър е практика, която е широко възприета от съдилищата. Използването на регистъра обаче не е задължително.

б) Назначаване от страните по делото

Въпреки че съдебните експерти никога не се назначават от страните по делото, страните по граждански и административни производства могат да ангажират свой собствен експерт. От тях не се изисква да следват конкретни процеси или процедури.

2. Процедура

а) Гражданско производство

При гражданските производства вещото лице не е задължено да присъства по време на предварителното заседание (ако има такова). Съдът наблюдава напредъка на разследването на вещите лица във времето. Съдът е „най-висшият експерт“ и преценява качеството на становището. Съдилищата не са обвързани от становището, изразено в експертните заключения, и решават дали то може да бъде основа за установяване на фактите по делото.

Експертно заключение

Вещото лице представя своето заключение в писмена форма. Експертното заключение няма конкретна структура, която вещото лице трябва да следва. То не е задължено да представи предварително заключение. В окончателното експертно заключение вещото лице трябва да отговори на доводите на страните. В много случаи вещото лице трябва да представи допълнително заключение, когато страната представи такова искане и съдията го приеме или по искане на съдията. Това може да се случи, когато вещото лице не е отговорило на всички въпроси, включени в рамките на възложената му задача, или когато по-късно възникнат допълнителни въпроси.

Съдът ще постанови ново решение, с което се определя необходимостта от допълнителна информация и се уточняват въпросите, на които трябва да се отговори. Страните могат да отправят искане до съда за допълнително разяснение. На практика обаче е по-вероятно да бъде определено друго вещо лице, в зависимост от това колко е задоволително първото заключение.

Съдебно заседание

От вещите лица се изисква да присъстват по време на заседанието, за да отговорят на въпросите на съда и страните след представяне на заключенията си. Те могат да бъдат подложени на кръстосан разпит в съда.

б) Други

Някои вещи лица се назначават, за да присъстват на изслушването на свидетелите или страните, предимно психолози. Те оценяват способността на лицата да възприемат и да представят своите наблюдения.

Представената тук информация беше събрана по време на проекта „Намиране на вещо лице“ въз основа на контакти по държави, избрани от  Европейския институт за експертизи и експерти (E3E).

Последна актуализация: 27/04/2023

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Намерете вещо лице - Португалия

I. Списъци и регистри на вещи лица

Освен процедурата, предвидена в Кодекса за отчуждаване, няма друг официален списък/регистър на вещите лица в Португалия. Кодексът за отчуждаване (одобрен със Закон № 168/99 от 18 септември) урежда участието на вещи лица, включени в списък, в производства, свързани с установяването на обществена полза от отчуждаване, и производства, свързани с принудителното изпълнение на административно владение, включително арбитражни и апелативни фази на двете производства.

Оценките и проучванията, извършени от вещото лице, имат за цел да се определи справедливо обезщетение, което да бъде изплатено на лицето, спрямо което е извършено отчуждаването. Размерът трябва да се основава на установяването на факти, които са абсолютно необходими за изчисляването на това обезщетение.

В съответствие с [Декрет-закон № 125/2002 от 10 май](#), който урежда условията за изпълнение на задълженията на вещите лица и арбитражите в посочените по-горе процедури, [Генерална дирекция „Правораздаване“ \(DGAJ\)](#) е португалският орган, който отговаря за публикуването и актуализирането на [официалния списък на вещите лица](#) и за подпомагането на процедурите за подбор и наемане на вещи лица. Вещите лица изпълняват по-специално следните задачи:

прогноза за таксите за отчуждаване;

извършване на проучвания;

извършване на оценки;

участие в арбитражни производства.

Освен това вещи лица се назначават от официалния списък и в случаите, когато законът позволява отчуждаването на движимо имущество, по-специално съгласно член 16 от [Закон 13/85 от 6 юли](#) (Закон за културното наследство на Португалия).

Списъкът на вещите лица се актуализира периодично.

Не съществува инструмент за търсене на вещо лице в Португалия.

II. Квалификации на вещото лице

За да бъдат вписани в списъка, кандидатите трябва да отговорят на следните изисквания:

да притежават подходяща образователна степен, както е посочено в [Заповед № 788/2004 от 9 юли](#);

да са навършили най-малко 18 години;

да нямат наложена забрана за заемане на публична длъжност или да не са били лишени от право да изпълняват задълженията, които вещото лице трябва да изпълнява;

да притежават физическата сила и нравствените качества, необходими за изпълнение на задълженията;

спазване на законите за задължителна ваксинация.

III. Възнаграждение на вещите лица

Вещите лица, назначени от съдилищата, не могат да получават авансово плащане.

Възнаграждението на вещите лица се определя в съответствие с разпоредбата на член 17 от Наредбата за процесуалните разходи, одобрена с [Декрет-закон № 34/2008](#) от 26 февруари, съгласно таблица IV: между 1 и 10 разчетни единици (UC) (стойността на една единица е 102,00 EUR). На 1 февруари 2017 г. Конституционният съд на Португалия постанови с обвързваща сила, че правилото за недопускане на експертни възнаграждения над определения таван от 10 UC (1 020,00 EUR) е противоконституционно поради принципа на пропорционалност.

В случай на вещо лице, избрано от съдията, пътните разходи се покриват предварително.

Заплащането на възнагражденията на вещите лица се извършва, както следва:

Граждански производства

Таксата на вещото лице е включена в съдебните разходи. Всяка страна заплаща разходите по производството, направени от нея, както и тези на нейния представител. Съдът осъжда загубилата страна да възстанови на страната, която е спечелила напълно делото, разходите, които са необходими за ефикасното упражняване или защита на дадено право.

Ако страната е постигнала само частичен успех, съдът разпределя справедливо разходите или постановява, че никой от страните няма право на възстановяване. Въз основа на резултатите от производството държавата има право на възстановяване от страните на направените от нея разходи във връзка с производството, ако тези разходи не се очаква да бъдат освободени от съдебни такси.

Наказателно производство

Разходите, необходими за провеждането на наказателните производства, включително и производствата по изпълнение, са за сметка на държавата. Ако подсъдимият бъде осъден законно, той е длъжен да възстанови на държавата фиксирана сума от други разходи, например транспортни разходи или лабораторни анализи, които първоначално са били поети от държавата. За заплащането на фиксираната сума обаче се изисква да е било направено искане за експертно заключение по време на процедурата.

Страните не могат да получат правна помощ по отношение на възнаграждението на вещото лице.

IV. Отговорност на вещите лица

Законодателството на Португалия не урежда изрично отговорността на вещите лица и в тази област се прилагат общите разпоредби (деликтно /договорно право).

Въпреки това от вещото лице се изисква да изпълнява задълженията си с дължима грижа, за да поддържа своето назначение, тъй като съдията може да наложи глоба, в случай че вещото лице наруши задължението за сътрудничество със съда. Съдът може също така да отстрани вещото лице от производството, ако прецени, че то проявява небрежност (например в случаите, когато не представи експертното заключение в определения срок).

Назначените вещи лица трябва да поемат твърд ангажимент за изпълнение на възложената им задача, освен ако са държавни служители и задачата влиза в служебните им задължения.

Вещите лица не са задължени да сключат застраховка за професионална отговорност, която да покрива евентуалната им отговорност.

Отговорността на вещото лице не е ограничена от закона.

V. Допълнителна информация относно работата на вещите лица

Основните правни разпоредби, приложими към съдебните експертизи в Португалия, са членове 467—489 от [Гражданския процесуален кодекс](#) и членове 151—163 от [Наказателно-процесуалния кодекс](#). Няма версия на английски език на разпоредбите, достъпна онлайн.

Общите правила за назначаване на вещо лице за целите на производството пред граждански, наказателен и административен съд са подобни.

Званието на вещото лице не е защитено.

В правната система на Португалия не се прави разграничение между вещи лица, привлечени като свидетели, технически експерти, експерти по право или друг вид експерти.

Както е посочено по-горе, с изключение списъка на вещите лица по Кодекса за отчуждаването, не съществува друг официален списък на вещите лица. Често се използват вещи лица както в наказателните, така и в гражданските производства.

1 Назначаване на вещи лица

По граждански производства вещите лица се назначават само от съда. В рамките на наказателното производство прокурорът може да назначи вещи лица по време на фазата на разследването.

Вещи лица могат да бъдат назначавани и за целите на предварителното или досъдебното производство.

1.a Назначаване от съда


Съдът може да назначи вещо лице по искане на една от страните или по своя преценка. В рамките на съдебното производство съдът назначава експертиза, ако решението зависи от преценка на факти, за които се изискват научни познания.

Няма разлики в правилата за назначаване на вещи лица за целите на производството пред граждански, наказателен или административен съд. В зависимост от обстоятелствата страните или самото вещо лице могат да направят искане за отвод или освобождаване от задълженията на вещо лице.

Правилата за отвод на съдиите се прилагат *mutatis mutandis*.

Ръководителите на суверенни органи или еквивалентни органи на автономни региони са освободени от упражняване на функцията на вещо лице. Същото важи и за лица, които по закон имат подобен статус, като прокурори при упражняването на техните функции и дипломатически представители на чужди държави.

Всички лица, които се позовават на лични причини, могат да бъдат освободени от упражняване на функцията на вещо лице.

Когато съдът назначава вещото лице, той го избира от списък или регистър на вещите лица, освен в областта на медицинските експертизи, които по закон се възлагат на публична институция:  Instituto Nacional de Medicina Legal e Ciências Forenses.

Назначаването на вещо лице от регистъра е практика, която е широко възприета от съдилищата.

1.6 Назначаване от страните по делото

Съдът може да назначи вещо лице по искане на страната или по своя преценка. В рамките на съдебното производство съдът назначава експертиза, ако решението зависи от преценка на факти, за които се изискват научни познания.

Страните нямат право да назначават вещо лице, а само могат да предложат вещо лице.

Страните могат да назначат вещо лице в съвместни експертизи в граждански производства. В тези случаи назначено от съда вещо лице работи заедно с едно или повече вещи лица, назначени от страните.

2 Процедура

2.а Гражданско производство

Няма специфични изисквания, например съдебна практика, към които вещото лице трябва да се придържа при изготвянето на експертното заключение и/или в рамките на съдебното производство.

Съдът не наблюдава и не контролира напредъка на проучванията на вещото лице. Когато поради причини от техническо или професионално естество заключението не може да бъде представено в определения от съдията срок, съдът трябва да бъде уведомен незабавно, за да се назначи ново вещо лице във възможно най-кратък срок.

Няма контрол на качеството на работата на вещото лице.

Съдът не е обвързан от становището на вещото лице. Съдът може да достигне до други изводи и да постанови решение, което не съответства на становището на вещото лице. Въпреки това несъгласието трябва да се основава на технически причини и да бъде обосновано.

Няма процедура, при която се осъществяват срещи с вещите лица преди процеса или се провежда кръстосан разпит преди процеса с цел да се стесни обхватът на въпросите и съдът да разбере разликите в становищата.

Страните могат да оказват съдействие на вещото лице и да представят становища на вниманието на вещото лице. Те предоставят също така всички обяснения, които вещите лица считат за необходими. Ако съдията присъства по време на експертизата, той може също да отправи искания, които счита за подходящи в контекста на конкретното производство.

Вещите лица могат да използват всички необходими средства, за да изпълнят своите задължения по подходящ начин, да прилагат подходящи мерки или да получат разяснения и да искат достъп до информация по делата.

По-специално не е необходимо вещото лице да провежда срещи със страните, за да събере техните становища.

1. Експертно заключение

Няма задължителна рамка, която вещото лице трябва да следва в своето заключение.

В случай на съвместна експертиза, ако липсва единодушие, вещите лица следва да представят мотивите за своите различни становища.

От вещите лица не се изисква да представят предварително заключение.

Вещите лица са длъжни да разгледат аргументите на страните единствено в окончателното си експертно заключение.

Няма други специфични изисквания, например съдебна практика, които вещото лице трябва да спазва в своето експертно заключение и/или в рамките на съдебното производство.

Има случаи, в които вещото лице трябва да представи допълнително експертно заключение, ако съдът повдигне допълнителни въпроси или поиска от вещото лице да изясни експертното заключение.

Вещите лица представят своите заключения в писмен вид.

2. Съдебно заседание

По искане на някоя от страните или по разпореждане на съда вещите лица се явяват на последното съдебно заседание, за да предоставят под клетва поисканите от тях обяснения.

2.б Други

(отговорите на тези въпроси са дадени в други части на текста и са изложени повторно по-долу)

Няма други специфични изисквания, например съдебна практика, към които вещото лице трябва да се придържа при изготвянето на експертното заключение и/или в рамките на съдебното производство.

Съдът не наблюдава и не контролира напредъка на проучванията на вещото лице.

Няма контрол на качеството на работата на вещото лице.

Страните могат да оспорят заключението чрез изявления или чрез насрещна експертиза, преди съдът да се произнесе с решение по делото.

Съдът по принцип е обвързан от становището на вещото лице. Когато съдът достигне до различен извод, той трябва да обоснове несъгласието си с експертното становище.

Няма процедура, при която се осъществяват срещи с вещите лица преди процеса или се провежда кръстосан разпит преди процеса с цел да се стесни обхватът на въпросите и съдът да разбере разликите в становищата.

На вещите лица се разрешава да поддържат контакт със страните по време на производството.

По принцип страните могат да присъстват по време на провеждането на експертизата, могат да правят коментари и да отговарят на въпросите на вещите лица.

По-специално не е необходимо вещото лице да провежда срещи със страните, за да събере техните становища.

Последна актуализация: 07/04/2024

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Намерете вещо лице - Румъния

I. Списъци и регистри на вещите лица

В Румъния вещите лица са посочени по специалности. Регистрите на вещите лица се предоставят на съдилищата от Министерството на правосъдието и се водят от гражданските или наказателните съдилища. Списъците може да бъдат намерени [тук](#).

Вещите лица се вписват в регистъра след изпит, организиран от Министерството на правосъдието.

За да придобие статус на вещо лице, кандидатът трябва да отговаря на следните условия:

да е румънски гражданин, гражданин на държава — членка на Европейския съюз, на държава от Европейското икономическо пространство, или на Конфедерация Швейцария;

да владее румънски език;

да е напълно дееспособен;

да е завършил специалност в областта, в която се явява на изпита за вещо лице, което се доказва с диплома;

да има най-малко три години професионален опит в тази специалност;

да е годен от медицинска гледна точка за работа като вещо лице;

да не е осъждан и да се ползва с добра професионална и обществена репутация;

да е издържал изпита, организиран от Министерството на правосъдието.

Гражданине на друга държава — членка на Европейския съюз, или на Европейското икономическо пространство, както и румънските граждани, придобили необходимата професионална квалификация в друга държава — членка на Европейския съюз, или на Европейското икономическо пространство, могат да придобиват статус на вещо лице в Румъния при същите условия като румънските граждани.

Вещите лица може да бъдат заличени от регистъра по тяхно желание, ако повече не отговарят на изискванията или ако компетентният орган вземе такова решение.

II. Квалификация на вещото лице

Вещите лица трябва да членуват в професионален орган, за да използват професионалното звание вещо лице.

III. Възнаграждение на вещите лица

1. Граждански производства

В съдебната заповед за назначаване на вещото лице се определя хонорара на вещото лице, а при необходимост — и авансово плащане за пътни разходи. Съдът може да поиска от вещото лице да изготви в определен срок писмена оценка на разходите за експертизата.

Доказателството за платена такса се внася в деловодството на съда от страната, която е адресат на заповедта, в срок от пет дни от назначаването или в срока, определен от съда. Съдът може да увеличи таксите, докато докладът не бъде предаден.

2. Наказателни производства

Вещото лице има право на такса за извършването на експертизата. Размерът на таксата се определя от прокурора или съда в съответствие с естеството и сложността на делото и разходите, направени от вещото лице.

IV. Отговорност на вещите лица

Вещите лица носят отговорност в съответствие с общото облигационно и деликтно право. Те са задължени да сключат застраховка за професионална отговорност, която да покрива евентуалната им отговорност.

На съдебно-технически експерти, които виновно са извършили нарушение при упражняването на дейността си на вещи лица, може да бъдат наложени следните дисциплинарни наказания от страна на централното бюро за съдебно-технически експертизи, в зависимост от тежестта на извършеното нарушение:

писмено предупреждение;

временно отнемане на правото да извършват съдебни експертизи за период от 3 месеца до една година;

отнемане на статуса на вещо лице.

V. Допълнителна информация относно работата на вещите лица

Основните правни разпоредби, приложими за съдебните експертизи в Румъния, са членове 330—331 от румънския Граждански процесуален кодекс. Освен това се прилагат членове 172—191 от румънския Наказателно-процесуален кодекс.

Вещите лица са посочени по специалности. Регистрите на вещите лица са публични и се публикуват на уебсайта на Министерството на правосъдието.

Вещите лица трябва да кандидатстват за вписване в регистъра.

1. Назначаване на вещите лица

Румънското **гражданско право** предвижда назначаването на едно или три вещи лица. Вещите лица може да бъдат назначавани от съда и от участващите страни. Страните може да се споразумеят за едно вещо лице. В случай на разногласие вещото лице се назначава на случаен принцип от съда в открито заседание, от списък, съставен и изпратен от бюрото за експертизи.

Румънското **наказателно право** предвижда назначаването само на едно вещо лице. Вещото лице може да бъде назначено от съда по време на съдебния процес и от прокурора по време на наказателното разследване. По принцип прокурорът или съдът назначава едно вещо лице. Само в ситуации, при които се изискват интердисциплинарни знания, ще бъдат назначени две или повече вещи лица.

За тази цел се използва същият регистър като при гражданските производства. Изискванията към вещите лица са едни и същи както в наказателното, така и в гражданското производство.

а) Назначаване от съд

Гражданският съд или наказателният съд има правомощието да назначи вещо лице служебно или по изрично искане на някоя от страните, ако установяването на фактите от значение за делото може да се извърши само с помощта на специалист. В такъв случай вещото лице отговаря в определен срок на въпросите, поставени от съда или прокурора. Вещото лице трябва да съобщи на съда за всеки конфликт на интереси. Назначените от съда вещи лица имат достъп до делото.

б) Назначаване от страните

В Румъния има много видове назначени от страните вещи лица:

Оправомощени независими вещи лица, назначени по искане на страните или на обвиняемия (член 172, параграф 8 от Наказателно-процесуалния кодекс)

Експерти на официална длъжност от лаборатории или специализирани институции

Оправомощени независими национални експерти

От чужбина (член 172 (8) от Наказателно-процесуалния кодекс).

Когато няма оправомощени вещи лица, съдът може да поиска становището на едно или повече лица или специалисти в съответната област (член 330, параграф 3 от Гражданския процесуален кодекс), които участват като извънсъдебни експерти и вещи лица, привлечени като свидетели. Назначените от страните вещи лица контролират дейността на назначеното от съда вещо лице. Не е възможно страните да назначат вещо лице, без съдът да е назначил вещо лице (член 173, параграф 4 от Наказателно-процесуалния кодекс). Вещите лица, привлечени като свидетели, са свидетели със специални научни или технически познания, призовани да отговарят на въпроси на съда.

Вещите лица имат право да откажат да извършат експертизата поради същите причини, поради които свидетелите имат право да откажат да дадат показания.

2. Процедура

а) Граждански производства

Съдията не е обвързан от становището на вещото лице. Единственото задължение на вещото лице е да представи доклада. На вещите лица се разрешава да поддържат контакт със страните по време на производството, като назначените от съда вещи лица се нуждаят от разрешение от съда, за да сторят това.

i. Експертен доклад

В румънската процедура по изготвяне на експертизи не се изисква предварителен експертен доклад. Основният доклад се изготвя единствено в писмена форма. При представяне на своя доклад вещото лице трябва да следва определена структура.

Ако е необходимо да се изясни или допълни експертното становище или ако съществува противоречие между становищата на вещите лица, съдът, служебно или по искане на страните, може да разпорежи на вещите лица да изяснят или да допълнят своите доклади.

Съдът може да назначи контраекспертиза по искане на страните или служебно, ако има основателни причини за това. Контраекспертизата се извършва от вещо лице, различно от автора на първоначалния доклад. Съдът свободно решава с какви мотиви да обоснове решението си.

ii. Изслушване в съда

По време на наказателното разследване или наказателния процес вещото лице може да бъде изслушано от разследващия магистрат или от съда по искане на прокурора или на страните или служебно, ако изслушването е необходимо за изясняване на констатациите или заключенията на вещото лице.

В рамките на гражданското производство, ако вещите лица могат незабавно да изразят становището си, те ще бъдат изслушани в съдебното заседание при спазването на правилата, приложими за свидетелите, и тяхното становище ще бъде отразено в съдебното решение.

б) Наказателни производства

Ако прокурорът или съдът прецени, че експертизата е непълна и че този пропуск не може да бъде поправен чрез изслушване на вещото лице, съдът назначава служебно или по искане на страните допълнителна експертиза, която се извършва от същото вещо лице. При невъзможност да се определи същото вещо лице се назначава контраекспертиза.

Прокурорът или съдът назначава нова експертиза, ако заключенията в експертния доклад са неясни или противоречиви и ако тези пропуски не могат да бъдат отстранени чрез изслушване на вещото лице.

Представената тук информация беше събрана по време на проекта „Намиране на експерт“ въз основа на контакти по държави, избрани от [Европейския институт за експертизи и експерти \(ЕЕЕИ\)](#).

Последна актуализация: 22/09/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Намерете вещо лице - Словения

I. Списъци и регистри на вещи лица

Министерството на правосъдието на Република Словения поддържа регистър на вещите лица.

Този регистър е достъпен за обществеността [тук](#).

В словенското право няма определение за вещо лице. Съществува обаче разграничение между вещо лице, експерт и правен специалист.

Не всички вещи лица са включени в регистъра — регистърът обхваща само съда (вещите лица към съдилищата). Регистърът се състои от 50 основни групи с общо около 1 000 вещи лица.

II. Квалификации на вещото лице

Съгласно член 16 от словенския Закон за вещите лица към съдилищата, сертифицираните оценители и съдебните устни преводачи сред критериите, на които трябва да отговарят вещите лица, за да бъдат регистрирани, са изискванията:

да са граждани на Република Словения, на държава — членка на Европейския съюз, или на държава — членка на Европейското икономическо пространство, и активно да владеят словенски език,

да не са осъждани *със сила на пресъдено нещо* за умишлено престъпление *от общ характер*, което би ги направило морално непригодни да предоставят експертни становища на съда, тъй като това би могло да възпрепятства безпристрастното или професионалното изпълнение на тяхната работа или да навреди на репутацията на съда,

да са получили университетско образование преди процеса от Болоня или да са завършили магистърска програма съгласно принципите на процеса от Болоня и да притежават подходящи професионални знания, практически умения и опит за определен вид експертна работа,

да имат шест години опит в областта, в която желаят да извършват експертна работа,

да не извършват дейност, несъвместима със съдебните експертизи.

Лице, което желае да бъде назначено като вещо лице към съдилищата, подава в Министерството на правосъдието молба за назначаване като вещо лице към съдилищата по установения образец и въз основа на открита процедура. За да се оценят степента на знанията на вещото лице и

практическите умения и опит на кандидата, министърът организира специален изпит за пригодност. След това министерството издава решение и вещото лице полага клетва.

За да бъде регистрирано, вещото лице не е длъжно да потвърди, че приема кодекс за поведение или етичен кодекс.

Съществуват изисквания за продължаващо професионално развитие. Вещите лица към съдилищата трябва постоянно да актуализират знанията си и прилаганите методи в професията или да участват в консултации и професионално обучение, организирани от компетентен държавен орган, оправомощена организация, професионално сдружение или друга професионална институция. След пет години от датата на назначаване и след изтичането на всеки пет години всички вещи лица към съдилищата са длъжни да представят на Съвета на вещите лица доказателства за преминалото през последните пет години професионално обучение. Съветът на вещите лица проверява професионалната им пригодност. Общото професионално образование включва основни познания в областта на конституционната организация на Република Словения, организацията и функционирането на съдебната власт, съдебните производства, правилата за доказване, правните разпоредби относно правата и задълженията на вещите лица към съдилищата, съдебните оценители или съдебните устни преводачи, правото и институциите на Европейския съюз и други теми, свързани с работата на вещите лица към съдилищата, съдебните оценители или съдебните устни преводачи. Специализираното професионално образование включва специални експертни познания в отделните области на експертиза и подобласти на експертна работа.

Вещите лица не са длъжни да членуват в професионално сдружение, за да бъдат вписани в регистъра.

Вещо лице може да бъде окончателно заличено от регистъра от министъра:

ако правото да работи като вещо лице му е отнето окончателно в рамките на дисциплинарно производство,

ако вещото лице представи писмено заявление, че повече не желае да предоставя експертни становища на съда,

в случай на освобождаване от длъжност на вещото лице,

ако срещу вещото лице е повдигнато обвинение за извършено престъпление *от общ характер*, което е наказуемо с лишаване от свобода за срок от повече от две години, Министерството отстранява вещото лице от публичния раздел на регистъра не по-късно от три дни след уведомяването за правния факт. Повторното въвеждане в публичния раздел на регистъра се извършва след прекратяване на причините за отстраняване.

III. Възнаграждение на вещите лица

Възнаграждението на назначените от съда вещи лица е законово уредено. Размерът на възнаграждението зависи по-специално от броя на страниците в преписката по делото, от времето, прекарано в изследване и в подготовка на изслушването в съда, от това дали е необходимо да бъдат събрани и обследвани допълнителни документи, от това дали е необходимо изследване и от сложността на делото. Освен на възнаграждение вещите лица имат право на възстановяване на своите разходи и разноси.

Страните могат да получат правна помощ във връзка с възнаграждението на вещото лице по предписани ставки.

В своето решение съдът решава коя страна или страни трябва да платят възнаграждението.

IV. Отговорност на вещите лица

Отговорността на вещото лице не е ограничена по закон. Прилагат се общите нормативни разпоредби. Вещите лица не са длъжни да сключат застраховка за професионална отговорност, която да покрива евентуалната им отговорност.

V. Допълнителна информация относно производства с участието на вещи лица

За съжаление Законът за вещите лица към съдилищата, сертифицираните оценители и съдебните устни преводачи на английски език не съществува онлайн.

1. Назначаване на вещите лица

1а. Назначаване от съда

Съдът може да назначи всяко лице, което смята за подходящо и компетентно. В повечето случаи съдилищата назначават вещо лице от официалния регистър.

1б. Назначаване от страните по делото

Страните могат да оспорят заключенията на назначеното от съда вещо лице и да наемат вещо лице за своя сметка за тази цел.

2. Процедура

A) Граждански производства

Страните трябва да предоставят подробна информация, инструкции и въпроси на вещото лице.

Когато е необходимо за експертното становище, вещото лице може да се свърже със страните.

Съдът не следи напредъка на работата на вещото лице. Всяко вещо лице обаче трябва да информира съда дали очаква да извърши възложената му работа навреме. Не се осъществява контрол на качеството. Съдилищата не са обвързани от становището, изразено в заключенията на вещото лице.

Страните могат да оспорят заключението на вещото лице чрез изявления или чрез предоставяне на контраекспертиза, преди съдията да вземе решение по делото.

Когато страна поиска изясняването на допълнителни въпроси или съдът се нуждае от повече информация, съдът може да разпорежда извършването на допълнителна експертиза.

Съдът не е обвързан от експертното становище, но обикновено го взема предвид при постановяването на окончателно решение.

1. Заключение на вещото лице

Вещото лице представя своите заключения писмено или устно, ако съдът пожелае това.

В окончателното заключение вещото лице трябва да отговори на доводите на страните. Не е предвидена задължителна структура на заключението и няма други специфични изисквания, които вещите лица трябва да спазват в заключението си.

В Закона за вещите лица към съдилищата, сертифицираните оценители и съдебните устни преводачи са предвидени общи и индивидуални насоки за изготвяне на експертни становища, които ще бъдат публикувани на уебсайта на Министерството на правосъдието. Насоките се одобряват от Съвета на вещите лица и включват единно указание за структурата и указания за изготвянето на експертни становища. Общи и индивидуални насоки за областите и подобластите на експертиза на вещите лица към съдилищата се приемат и публикуват на уебсайта на Министерството на правосъдието в срок от две години от началото на прилагането на горепосочения закон (до 1 януари 2021 г.).

2. Изслушване в съда

Вещите лица са длъжни да присъстват на съдебното заседание, ако съдът поиска това от тях.

B) Други

Другите производства са до голяма степен сходни с гражданското производство.

Представената тук информация е събрана при изпълнението на проекта „Намиране на вещо лице“ чрез контакти по държави, избрани от [Европейския институт за експертизи и експерти \(ЕЕЕИ\)](#).

Последна актуализация: 22/12/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Намерете вещо лице - Словакия

I. Списъци и регистри на вещите лица

В Словашката република съществува официален списък/регистър на вещите лица. Списъкът [на вещите лица](#) е достъпен за всички онлайн.

Субектът, който отговаря за поддържането на регистъра на вещите лица, е Министерството на правосъдието.

За да бъдат вписани в регистъра, вещите лица трябва да отговарят на следните критерии:

пълна дееспособност,

чисто удостоверение за съдимост,

съответно образование (висше образование, ако е възможно),

специален краткосрочен курс, насочен към правните норми, регулиращи професията на вещите лица,

най-малко седем години експертен опит в съответната област (изцяло след получаване на образователна степен),

специален изпит, организиран от Министерството на правосъдието или от упълномощен субект,

специален дългосрочен курс, насочен към правните норми, регулиращи професията на вещите лица, и към съответния раздел или подраздел от списъка (изисква се само за избрани раздели и подраздели),

необходими материали/оборудване,

лицето да не е заличавано от списъка през последните три години поради административно нарушение като вещо лице и по отношение на него да

не се прилага текуща забрана поради административно нарушение като вещо лице,

положена клетва като вещо лице.

Вещите лица трябва да положат клетва, за да бъдат регистрирани. Вещите лица трябва да кандидатстват, за да бъдат вписани. Министерството на правосъдието е длъжно да впише в списъка на вещите лица лице, което отговаря на нормативните изисквания.

Министерството на правосъдието може да заличи вещо лице от списъка:

по писмена молба на вещото лице,

ако лицето вече не отговаря на горепосочените изисквания,

като дисциплинарна санкция,

ако лицето извършва дейност без застраховка за професионална отговорност,

ако лицето не премине проверката за професионална компетентност.

Списъкът на вещите лица се актуализира постоянно от Министерството на правосъдието.

Дадено вещо лице може да бъде намерено с помощта на [инструмента за търсене](#). Този инструмент за търсене обхваща всички вещи лица.

Вещите лица са изброени по специалности и специалностите са достъпни в регистъра.

II. Квалификация на вещото лице

Вещите лица трябва да придобият определена образователна степен по дисциплината, в която специализират, за да бъдат вписани в регистъра.

Вещите лица не е необходимо да членуват в професионална организация, за да упражняват дейност като вещи лица. Вещите лица трябва редовно да подобряват своите професионални умения. Съществуват специализирани институти за вещи лица, които имат право да организират непрекъснато професионално обучение.

III. Възнаграждение на вещите лица

Вещото лице може да договори с възлагащия орган, който не е съд или друг държавен орган, своето възнаграждение по договора или неговия размер. В случай че не постигнат съгласие, вещото лице има право на възнаграждение по тарифа, компенсация на разходите и обезщетение за изгубеното време. Размерът на възнаграждението на вещото лице по тарифа се определя по време, по метод на разпределяне или по метод на фиксирана ставка.

Назначените от съда вещи лица могат да получат аванс за покриване на разходите. В гражданския процес възнаграждението на вещото лице се заплаща от страните, в наказателния процес — от държавата.

IV. Отговорност на вещите лица

Нормативната уредба на Словашката република съдържа конкретна разпоредба относно отговорността на вещите лица. В Закон № 382 /2004 г. Coll. с последни изменения се предвиждат няколко вида административни нарушения.

Вещите лица са задължени да сключат застраховка за професионална отговорност, която да покрива евентуалната им отговорност. Тази застраховка не покрива отговорността на вещото лице за съветите, които дава в другите държави членки.

Отговорността на вещото лице е ограничена по закон до 33 193 евро.

V. Допълнителна информация относно работата на вещите лица

Основните нормативни актове, приложими по отношение на вещите лица в Словашката република, са Закон № 382/2004 г. Coll. с последни изменения, Наредба № 228/2018 г. Coll., Гражданският процесуален кодекс, Наказателно-процесуалният кодекс и Административнопроцесуалният кодекс.

Общите правила за назначаване на вещи лица за целите на производството пред граждански, наказателен и административен съд са еднакви.

В правната система на Словашката република не се прави разлика между вещи лица, привлечени като свидетели, технически вещи лица, правни експерти или друг вид вещи лица. Общият брой на регистрираните вещи лица е около 3 000.

Назначаване на вещи лица

Вещи лица могат да бъдат назначавани от съда или от друг държавен орган. Вещи лица могат да бъдат назначавани за целите на предварителното или досъдебното производство. В наказателното досъдебно производство вещото лице може да бъде назначено от полицейски служител или от прокурора.

Няма разлики в правилата за назначаване на вещи лица за целите на производството пред граждански, наказателен и административен съд.

Назначените от съда вещи лица имат законовото задължение да съобщават за всеки конфликт на интереси. В случаите, когато вещите лица се

назначават от съда, съдът използва списък или регистър на вещите лица, за да направи избора си. Вещо лице от списъка може да бъде назначено от съда или избрано от една от страните. Ако в списъка няма вписано вещо лице или не е възможно някое регистрирано вещо лице да извърши експертизата, съдът може да назначи вещо лице *ad hoc*.

Процедура

Гражданско производство

Обикновено вещите лица биват подлагани на кръстосан разпит по време на съдебния процес. Съдът не е обвързан от становището на вещото лице. Докладът на вещото лице е от същото значение, както всяко друго доказателство; съдията е задължен да го оцени свободно и във връзка с другите средства за доказване.

Няма процедура, при която се осъществяват срещи с вещите лица преди процеса или се провежда кръстосан разпит преди процеса с цел да се стесни обхватът на въпросите и съдът да разбере разликите в становищата.

По искане на съда страните са длъжни да съдействат на вещото лице за получаване на източниците или данните, необходими за експертизата.

1. Доклад на вещото лице

Докладът на вещото лице трябва да бъде структуриран по следния начин:

заглавна страница
въведение
доклад
заключение
приложения
клауза за вещото лице

От вещите лица не се изисква да представят предварително заключение. Вещите лица не са длъжни да разгледат аргументите на страните в експертното си заключение.

Съдът може да разпорежи вещото лице да представи допълнителен доклад. Вещите лица представят докладите си в писмена или устна форма.

2. Съдебни заседания

Вещото лице е задължено да присъства на разпоредително заседание. Вещото лице е задължено да присъства на основното съдебно заседание, за да отговори на въпросите на съда и на страните. Обикновено вещите лица биват подлагани на кръстосан разпит по време на съдебния процес.

Представената тук информация беше събрана по време на проекта „Намиране на експерт“ въз основа на контакти по държави, избрани от Европейския институт за експертизи и експерти (EETI).

Последна актуализация: 05/10/2023

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Намерете вещо лице - Швеция

I. Списъци и регистри на вещите лица

В Швеция няма регистри или списъци на вещите лица и няма планове за въвеждане на такива списъци.

II. Квалификация на вещото лице

Не се прилага.

III. Възнаграждение на вещите лица

Липсва информация.

IV. Отговорност на вещите лица

Липсва информация.

V. Допълнителна информация относно работата на вещите лица

1. Назначаване на експерти

а) Назначаване от съд

Необичайно е съдът служебно да назначи вещо лице в съдебно производство.

б) Назначаване от страните

В Швеция вещите лица, които участват в съдебни производства, обикновено се наемат от някоя от страните по делото, което означава, че правилата, които се прилагат за свидетелите, се прилагат и за вещото лице. („вещи лица, привлечени като свидетели“)

2. Процедура

Шведската съдебна традиция се основава на принципа на свободно разглеждане на доказателствата, което означава, че представените доказателства не се отхвърлят на чисто процедурни основания. Следователно достоверността на показанията на вещо лице, привлечено като свидетел, се преценява въз основа на заключенията и показанията във всеки отделен случай. Съдът преценява доказателствената стойност на изявлението, а страните следва да установят надеждността на свидетелите и компетентността им да правят заключения (чрез разпит и кръстосан разпит).

Шведският Процесуален кодекс и неговите правила за доказване се основават най-общо на принципите на непосредственост на доказателствата, концентрация на процесуалните действия и устност.

Свидетелските показания имат най-голяма стойност, когато рискът от недоразумения е ограничен, както е и случаят, когато лицето се яви лично: за съда е по-лесно да прецени надеждността и достоверността на показанията. В някои отношения правилото гарантира също така правото на страните на кръстосан разпит (запазване на принципа на равни процесуални възможности).


Резултатът от тези принципи е, че доказателствата почти винаги се представят на основното заседание пред съда. Ето защо показанията трябва да бъдат дадени пряко и устно пред съда. Писмени показания/клетвени декларации/показания чрез видеоконферентна връзка обикновено не се приемат като заместител на присъствения разпит (с изключение на видеозаписи на показанията на непълнолетни лица).


От 2008 г. се допускат в по-голяма степен свидетелски показания извън основното съдебно заседание и разпит по телефона и чрез видеоконферентна връзка по време на основното съдебно заседание: видеоконферентна връзка — обикновено в конферентна зала в съда в съдебния район на свидетеля — по принцип се приема за равностойна на явяване пред съда.

На практика забраната за клетвени декларации не се прилага по отношение на удостоверения, издадени от лекари, длъжностни лица или държавни служители; винаги обаче зависи от конкретното дело и наличните доказателства.

Съдебните експертизи са уредени в шведския Процесуален кодекс, който е на разположение на адрес:

 [Шведски Процесуален кодекс \(1942:740\)](#)

 [Шведски Процесуален кодекс \(1998:000\)](#) (глава 40, страница 215, неактуализирана)

Представената тук информация беше събрана по време на проекта „Намиране на експерт“ въз основа на контакти по държави, избрани от  Европейския институт за експертизи и експерти (ЕЕЕИ).

Последна актуализация: 22/09/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.